

POWIAT KRAŚNICKI

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

NA LATA 2016 – 2018

Kraśnik 2016

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Metodologia	4
2. Diagnoza	6
2.1. Czynniki wewnętrzne	6
2.1.1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin	6
2.1.2. Rodzicielstwo zastępcze	15
2.1.3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej	20
2.1.4. Usamodzielnienia	28
2.2. Uwarunkowania zewnętrzne	34
3. Analiza strategiczna	39
3.1. Obszar strategiczny 1	39
3.2. Obszar strategiczny 2	40
3.3. Obszar strategiczny 3	41
3.4. Obszar strategiczny 4	42
4. Cele	46
5. Program działania	49
5.1. Priorytet 1	49
5.2. Priorytet 2	55
5.3. Priorytet 3	60
5.4. Priorytet 4	69
6. Realizacja i warunki efektywności programu	77
6. 1. Monitoring	77
6. 2. Finansowanie	78
Zakończenie	79

WSTĘP

Polityka rodzinna zajmuje szczególnie ważne miejsce w systemie polityki i pomocy społecznej. Zgodnie z art. 71 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”. Polityka rodzinna obejmuje całokształt działań podejmowanych przez państwo, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe i inne podmioty w celu stworzenia odpowiednich warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i spełniania przez nie funkcji istotnych zarówno dla ich członków jak i dla całego społeczeństwa.

System opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie powiatu kraśnickiego jest dobrze rozwinięty i w pełni zaspokaja istniejące potrzeby. Na naszym terenie funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej (Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca SOS, Wspólnota Młodzieżowa), które w pełni zaspokajają potrzeby powiatu kraśnickiego, a co więcej znaczna część ich wychowanków pochodzi z terenu innych powiatów, a nawet województw. Znaczącym uzupełnieniem tej bazy instytucjonalnej opieki nad dzieckiem jest rozbudowana sieć rodzin zastępczych. Wzrastająca ilość rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci jest efektem długofalowych działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – licznych akcji propagujących tę szlachetną ideę. Na terenie powiatu kraśnickiego problematyka opieki nad dzieckiem i rodziną jest stale obecna także w pracach organów uchwałodawczych i wykonawczych samorządu powiatowego, jak również w praktycznej działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, a także wielu lokalnych organizacji pozarządowych. Niezbędne jednak jest wdrażanie nowych inicjatyw z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną w celu ograniczenia zakresu występowania problemu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz zapewnienia odpowiedniej opieki dla wszystkich dzieci osieroconych i opuszczonych. Naprzeciw tym potrzebom wychodzi *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018*. Program wpisuje się w potrzeby społeczne, jak również spełnia wymogi określone w art. 180 pkt 1 ustawy z dn. 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.) zgodnie z którym do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych”.

1. METODOLOGIA

Do prac nad niniejszym dokumentem przystąpiono na mocy Zarządzenia Nr 19/2015 Starosty Kraśnickiego z dnia 27.03.2015r. w sprawie powołania zespołu zadaniowego w celu opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej. Założenia programu oraz treść niniejszego dokumentu są owocem przeprowadzonych licznych spotkań warsztatowych i konsultacji. W pracach nad Programem aktywny udział wzięli przedstawiciele samorządów lokalnych (powiatowego i gminnych), jednostek organizacyjnych powiatu, w tym instytucji pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz lokalnych organizacji pozarządowych.

Punktem wyjścia w kierunku opracowania programu działań było opracowanie szczegółowej diagnozy środowiska lokalnego pod kątem występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych i prawidłowego funkcjonowania rodzin. Na podstawie zgromadzonego materiału badawczego sporządzono analizę strategiczną mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (analiza SWOT) powiatu w wyodrębnionych 4 obszarach strategicznych:

- 1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin**
- 2. Rodzicielstwo zastępcze**
- 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej**
- 4. Usamodzielnienia**

W pracach nad programem wykorzystano metodę aktywnego planowania strategicznego. Istota tej metody zakłada realizację następujących po sobie kolejno 6 etapów:

1. Analiza problemów - przeprowadzenie gruntownej diagnozy środowiska lokalnego pod kątem funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie powiatu kraśnickiego. Następnie sporządzenie analizy SWOT dla każdego z obszarów, gdzie dokonano konfrontacji wewnętrznych (słabych i mocnych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń) uwarunkowań.

2. Przeformułowanie problemów na cele. Dla poszczególnych problemów wyodrębniono priorytety. Ułatwiło to sformułowanie celów strategicznych dla poszczególnych obszarów problemowych. Formułowanie tych celów poprzedzono analizą możliwości oraz ograniczeń istniejących w samym systemie pomocy społecznej jak i poza nim. Analizy dokonały zespoły robocze z udziałem specjalistów z poszczególnych obszarów problemowych. Pozwoliło to określić rzeczywisty obraz warunków realizacji strategii i formułowania programów operacyjnych w powiecie.

3. Hierarchizacja celów.
4. Wybór celu strategicznego.
5. Zdefiniowanie działań.
6. Opracowanie planu działań.

Raport otwarcia umożliwił zdefiniowanie celów strategicznych w każdym z wyodrębnionych obszarów, a następnie misji programu. Dopelnieniem tej struktury, centralną częścią Programu są koncepcje rozwoju powiatowej polityki rozwoju pieczy zastępczej w/w dziedzinach. Zespół zadaniowy odbył kilkanaście posiedzeń podczas których wyłoniła się koncepcja Programu. Wykorzystano w nim wnioski i efekty zajęć warsztatowych, a także szeregu innych spotkań i konsultacji.

Opracowany program działania ściśle odnosi się do przedstawionej analizy potrzeb i możliwości. Był on konsultowany z przedstawicielami instytucji działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, a także organizacji pozarządowych.

2. DIAGNOZA

2. 1. Czynniki wewnętrzne

2. 1. 1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin

Naturalnym i głównym środowiskiem życia każdego człowieka jest rodzina. Każda rodzina powinna składać się z rodziców i dzieci, którymi rodzice opiekują się i wychowują je. Rodzina jest najwłaściwszym miejscem prawidłowego rozwoju dziecka. Zaspakaja wszystkie potrzeby, wymagania, starając się, aby jak najlepiej się ono rozwijało, otacza je opieką, aby niczego mu nie brakowało, wychowuje je, aby poradziło sobie w dorosłym, samodzielnym życiu. Zdarza się jednak, że niektóre rodziny nie spełniają w sposób właściwy swoich zadań opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do dzieci, nie zaspakajają ich podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych, nie troszczą się o ich zdrowie, rozwój, naukę i przygotowanie do życia. Występują niejednokrotnie sytuacje, kiedy dziecko jest pozbawione całkowicie rodziny lub jest pozbawione rodziny prawidłowo funkcjonującej. Mamy tu do czynienia ze zjawiskiem sieroctwa, które jest jedną z trwałych postaci chronicznego schorzenia psychospołecznego człowieka. Stopień i charakter pozbawienia naturalnego środowiska – rodziny własnej pozwala wyróżnić: sieroctwo naturalne i społeczne. Sieroctwo naturalne występuje, kiedy rodzice dziecka nie żyją. Dominowało ono bezpośrednio po wojnie. W Polsce było około pół miliona osieroconych dzieci, których rodzice zginęli w obronie Ojczyzny. Ówczesne sieroty były dumne ze swych rodziców. Nie wstydziły się, że są w placówkach. Sieroctwo społeczne, określane jest jako brak opieki rodzicielskiej, wynikające głównie z zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny, braku troski o dziecko, przestępczości i demoralizacji rodziców, alkoholizmu i poważnych błędów wychowawczych. Obecnie stale wzrasta liczba sierot społecznych pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Winę za ich sieroctwo ponoszą rodzice. Na dysfunkcjonalność rodziny składa się niska kultura ogólna rodziców, niski poziom moralny, niewydolność wychowawcza, złe warunki materialne i mieszkaniowe, zaniedbywanie obowiązku opiekuńczego względem dziecka, demoralizacja i znęcanie się nad nim.

Większość instytucji wchodzących w skład systemu opiekuńczego obejmującego dzieci i młodzież ukierunkowana jest na wspomaganie rodziny naturalnej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, wzmocnienie oddziaływania na dzieci i podnoszenie świadomości pedagogicznej rodziców. Gdyby te ogniwa systemu opiekuńczego funkcjonowały zgodnie z założeniami i świadczyły rodzinie skuteczną pomoc, nie byłoby tak dużego zapotrzebowania na działalność instytucji pełniących opiekę całkowitą,

wyręczających lub zastępujących rodzinę. Jednym z głównym realizatorów polityki opiekuńczej naszego kraju wobec dzieci pozbawionych prawidłowo funkcjonujących rodzin własnych jest państwowy dom dziecka. Jest on jedną z form całkowitej opieki państwa nad dziećmi i młodzieżą. Placówki te sprawują fachową pedagogiczną opiekę i wychowują dzieci tak, aby zapewnić im, co najmniej takie warunki bytu i rozwoju, jakie mają przebywające w rodzinie ich równoletki, a także jak najlepsze przygotowanie do samodzielnego życia w społeczeństwie.

Bardzo istotnym zjawiskiem jest także wzrost zachowań, określanych jako ryzykowne, które mają miejsce w rodzinie. Ogromnym problemem są różnego rodzaju uzależnienia, które dotyczą już nie tylko dorosłych, ale także dzieci. Często zjawiskiem jest też przemoc, zarówno w sensie psychicznym, fizycznym oraz ekonomicznym. Ofiarami rodziny dysfunkcyjnej, nie wypełniającej we właściwy sposób swojej roli, są przede wszystkim dzieci.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują, że służby powołane na rzecz pracy z dzieckiem i rodziną, są zobowiązane do podjęcia rozmaitych działań wspierających. Bardzo ważna jest tu rola pracownika socjalnego, asystenta rodziny, a także kuratora sądowego. Niestety, zdarza się, że mimo nakładu pracy ze strony odpowiedzialnych służb, nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. W takiej sytuacji Sąd Rodzinny wydaje postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej, w celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Zadania gminy mają charakter głównie profilaktyczny i wspierający. Zaliczają się do nich:

- wprowadzenie stanowiska asystenta rodziny, który niezależnie od pracowników socjalnych zajmuje się wyłącznie pracą z rodziną,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- koordynacja wszystkich instytucji i służb, zobowiązanych do wspierania rodziny poprzez tworzenie i organizację zespołów interdyscyplinarnych wspierających rozwiązywanie problemów na rzecz dobra dziecka i rodziny.

Gminy są odpowiedzialne również za prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy oraz przekazywanie do biura informacji gospodarczych informacji o zaległościach z tytułu opłat od rodziców naturalnych związanych ze sprawowaną pieczęcią zastępczą nad dziećmi.

Dane 10 ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego wskazują, że na terenie połowy gmin leżących na terenie naszego powiatu funkcjonuje dość wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych. Zestawienie danych z ośrodków pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela:

Tabela: Liczba rodzin dysfunkcyjnych, wymagających szczególnego wsparcia na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2007 – 2014.

Rok	Liczba rodzin dysfunkcyjnych, wymagających szczególnego wsparcia na terenie 10 gmin powiatu kraśnickiego w latach 2007 - 2014										Liczba rodzin ogółem
	MOPS K – k	GOPS K – k	GOPS Dzierżkowie	GOPS Annopol	GOPS Gościeradów	GOPS Trzydnik Duży	GOPS Urzędów	GOPS Szastarka	GOPS Zakrzówek	GOPS Wilkołaz	
2007	136	1	23	7	0	0	47	7	16	0	237
2008	135	2	25	4	0	1	44	9	40	0	260
2009	132	2	27	7	0	1	47	13	17	0	246
2010	131	2	26	9	1	2	37	13	15	0	236
2011	147	5	26	14	1	3	34	14	16	2	262
2012	135	9	3	35	20	10	50	3	0	5	270
2013	131	12	6	58	13	8	50	4	5	5	292
2014	128	15	5	45	19	10	60	5	6	5	298

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;

11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Najczęstszą przyczyną korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej były ubóstwo, a tym samym niskie dochody, bezrobocie, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz alkoholizm. Pozostałe przyczyny to niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela: Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2012 – 2014.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem OPS na terenie 10 gmin powiatu kraśnickiego w latach 2012 - 2014										Liczba rodzin ogółem
	MOPS K – k	GOPS K – k	GOPS Dzierzkowice	GOPS Annopol	GOPS Gościeradów	GOPS Trzydnik Duży	GOPS Urzędów	GOPS Szastarka	GOPS Zakrzówek	GOPS Wilkołaz	
2012	1004	212	143	491	539	211	276	249	230	146	3501
2013	1087	213	131	508	515	215	276	266	244	169	3619
2014	1045	187	125	474	480	224	268	254	218	166	3441

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Łącznie ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2014 bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania skorzystało 3 441 rodzin.

W dniu 5 czerwca 2014 roku opublikowana została uchwała nr 85 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych.

Rada Ministrów Uchwałą nr 85 z dnia 27 maja 2014 roku ustanowiła rządowy program dla rodzin wielodzietnych – Karta Dużej Rodziny.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują Kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

Tabela: Ilość wydanych Kart Dużej Rodziny w powiecie kraśnickim w 2014 roku.

Gmina	2014		
	Ilość wniosków	Ilość wydanych KDR dla rodziców/opiekunów	Ilość wydanych KDR dla dzieci
Urzędów	65	127	227
Gmina Kraśnik	55	105	184
Miasto Kraśnik	145	262	468
Dzierzkowice	13	24	44
Annopol	91	174	316
Gościeradów	9	18	35
Trzydnik Duży	11	21	35

Zakrzówek	61	114	196
Wilkołaz	26	52	81
Szastarka	18	26	42
Ogółem	494	923	1628

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Z powyższych danych wynika, że Karta Dużej Rodziny w powiecie kraśnickim cieszy się dużym zainteresowaniem. Można zauważyć również jak duża jest liczba rodzin posiadająca trójkę dzieci i więcej.

Tabela: Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2012 – 2014.

Rok	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem OPS na terenie 10 gmin powiatu kraśnickiego w latach 2012 - 2014										Liczba rodzin ogółem
	MOPS K – k	GOPS K – k	GOPS Dzierzkowice	GOPS Annapol	GOPS Gościeradów	GOPS Trzydnik Duży	GOPS Urzędów	GOPS Szastarka	GOPS Zakrzówek	GOPS Wilkołaz	
2012	622	146	146	654	658	324	351	269	123	170	3463
2013	678	130	146	683	594	318	370	302	135	193	3549
2014	647	116	148	601	541	320	368	304	95	181	3321

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Pomimo zaangażowania różnych służb społecznych, nie wszystkie dzieci mają możliwość wychowywać się w swoich rodzinach biologicznych. W przypadku rażącego zaniedbania dzieci i zagrożenia ich zdrowia lub życia postanowieniem sądu zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci poza rodziną jest niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny a także alkoholizm rodziców.

W dniu 28 kwietnia 2011 r. Sejm przyjął ustawę o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ma przede wszystkim na celu pomoc rodzinom, które mają kłopoty wychowawcze oraz zmienić system opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców. Ustawa wprowadziła funkcję tzw. asystenta rodziny, który ma pomagać nie tylko w problemach wychowawczych, ale również w codziennych sprawach. Do funkcji asystenta rodziny zaliczono funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, diagnostyczno-monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco-aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15. ust 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Tabela: Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny w latach 2012 – 2014.

Rok	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie 10 gmin powiatu kraśnickiego w latach 2012 – 2014.										Liczba rodzin ogółem
	MOPS K – k	GOPS K – k	GOPS Dzierżkowie	GOPS Annopol	GOPS Gościeradów	GOPS Trzydnik Duży	GOPS Urzędów	GOPS Szastarka	GOPS Zakrzówek	GOPS Wilkołaz	
2012	4	0	3	20	20	10	9	0	0	0	66
2013	11	10	6	33	13	8	13	4	5	5	108
2014	16	10	5	36	19	10	15	7	6	5	129

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny wzrasta. Na koniec roku 2014 rodzin, z którymi pracował asystent rodziny było 129.

Tabela: Liczba rodzin wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Rok	Liczba rodzin wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych na terenie 10 gmin powiatu kraśnickiego w latach 2012 – 2014.										Liczba rodzin ogółem
	MOPS K – k	GOPS K – k	GOPS Dzierżkowie	GOPS Annopol	GOPS Gościeradów	GOPS Trzydnik Duży	GOPS Urzędów	GOPS Szastarka	GOPS Zakrzówek	GOPS Wilkołaz	
2012	35	9	3	35	20	10	50	3	0	5	170
2013	31	12	6	58	13	8	50	4	5	5	192
2014	28	15	5	45	19	10	60	5	6	5	198

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Powyższa tabela obrazuje ilość rodzin, w których istnieje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, bądź już umieszczonych w pieczy zastępczej.

W przypadku, gdy istnieje zagrożenie przez trudności na jakie napotyka rodzina niezbędne jest wsparcie z zewnątrz przez instytucje i służby zobligowane do udzielania pomocy rodzinie, tj.:

- PUP Kraśnik,
- Placówki Oświatowe (szkoły, przedszkola),
- Sąd Rejonowy w Kraśniku – kuratorzy,
- PCPR w Kraśniku,
- Policja,
- Placówki Służby Zdrowia,
- OHP Kraśnik,
- Oddział AK przy Parafii św. Józefa,
- Kościół,

- Centrum Wolontariatu,
- PCK,
- Poradnie leczenia uzależnień,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- Ochotnicza Straż Pożarna.

Są ludzie, którzy dobrowolnie i bez wynagrodzenia niosą pomoc, angażują się w pracę na rzecz osób i instytucji działających w różnych obszarach życia społecznego. Można ich spotkać m. in. w domach dziecka, hospicjach, domach pomocy społecznej, muzeach i schroniskach dla zwierząt. Pracują w instytucjach publicznych, organizacjach pozarządowych, placówkach kultury, sportu i wielu innych. To wolontariusze. Pomagają, bo chcą. Nie robią tego dla pieniędzy, ale dla uśmiechu, uścisku dłoni. W powiecie kraśnickim przy ul. Klasztornej 3 w Kraśniku działa Centrum Wolontariatu.

Celem jest działalność publiczna na rzecz rozwoju oraz propagowania wszelkich inicjatyw, postaw i działań sprzyjających pogłębianiu wiedzy i świadomości obywateli na temat wolontariatu i działalności pożytku publicznego, a także podejmowanie działalności w zakresie wychowania oraz organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży. Od 2007 roku przy Centrum Wolontariatu działa Świetlica Środowiskowa „Słońce na dłoni”. Zajęcia w Świetlicy odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 14:00 – 18:00. Wychowankowie mogą skorzystać ze wspólnego odrabiania lekcji oraz dzielenia się wiedzą i umiejętnościami. Na miejscu zawsze zorganizowany jest posiłek i herbata dla wszystkich uczestników. Każdego dnia zaplanowane są zajęcia tematyczne: teatralne, plastyczne, doświadczalne i lego technic, zajęcia sportowe na boisku oraz zajęcia „wesoło i kreatywnie”.

Liczba dzieci uczęszczających do Świetlicy „Słońce na dłoni” - 59 dzieci (36 dziewczyn, 23 chłopców), w tym:

- 13 osób z gminy (w tym 10 dziewczyn, 3 chłopców)
- 46 z miasta (w tym 25 dziewczyn, 21 chłopców)

Działania świetlicy:

- a) edukacyjne: odrabianie lekcji, wyrównywanie zaległości w nauce wychowanków świetlicy,
- b) organizowanie czasu wolnego: gry i zabawy, uczestnictwo w imprezach kulturalnych, np. wystawach,
- c) wspierające rozwój zainteresowań i zdolności: plastyczne, teatralne, taneczne, sportowe, cyrkowe, kulinarne, itp.,

- d) działania na rzecz środowiska lokalnego, np. współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami na rzecz innych społeczności,
- e) współpraca z rodzicami (opiekunami prawnymi), szkołami, pracownikiem socjalnym oraz innymi osobami i instytucjami,
- f) dożywanie podopiecznych.

2. 1. 2. Rodzicielstwo zastępcze

Miejscem gromadzenia doświadczeń społecznych przez dziecko jest środowisko rodzinne, w którym dziecko dorasta. Rodzina jest pierwszą grupą społeczną, w której dziecko rozwija i kształtuje swoją osobowość, przyjmuje wzory postępowania i system wartości. Więzy emocjonalne łączące poszczególnych członków rodziny oraz relacje między nimi wywierają znaczny wpływ na rozwój i kształtowanie osobowości dziecka. W rodzinie dokonuje się rozwój społeczny i dzięki niej dziecko staje się zdolne do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie zostają zaspokojone najważniejsze potrzeby dziecka, takie jak potrzeba życzliwości, ciepła, bliskości, zaufania, szacunku. Wrażliwość rodziców na potrzeby dziecka stymuluje jego rozwój intelektualny, emocjonalny, fizyczny, zwiększa poczucie bezpieczeństwa, uznania i przynależności.

Rodzina jako podstawowa grupa społeczna spełnia określone funkcje, zarówno w stosunku do członków rodziny jak i wobec społeczeństwa. Rodzina jest pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym i edukacyjnym. W środowisku rodzinnym dziecko uczy się mówić, nabywa i kształtuje wiele umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

Środowisko rodzinne kształtując osobowość dziecka (świadomie lub nieświadomie), wprowadza do społeczeństwa obywateli, spełniając tym samym funkcje socjalizujące. Dzięki funkcji psychohigienicznej polegającej na zapewnieniu bezpieczeństwa, równowagi emocjonalnej, możliwości wymiany uczuć, rodzina przyczynia się do zachowania zdrowia psychicznego dziecka. Dziecko otoczone serdecznością, zrozumieniem, miłością rodzicielską odbiera świat jako przyjemny.

Życzliwa atmosfera i pozytywne relacje w domu utrwalają i umacniają w dziecku poczucie własnej wartości, poczucie bezpieczeństwa, aktywność społeczną, wpływają na nabywanie, kształtowanie i rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych. Kompetencje społeczne odgrywają istotną rolę w życiu człowieka. Pomagają utrzymać prawidłowe i satysfakcjonujące relacje interpersonalne, a ich wysoki poziom pozwala na efektywne

i skuteczne przystosowanie się do zmian życiowych, zawodowych i cywilizacyjnych. Osoby cechują się wysokim poziomem kompetencji społecznych dysponują dobrymi zdolnościami komunikatywnymi, mają możliwość efektywnego realizowania zamierzeń życiowych, są bardziej otwarte, optymistyczne, innowacyjne i pozytywnie nastawione do otoczenia i ludzi, co wpływa pozytywnie, na jakość i styl ich życia.

Niski poziom opieki, niezaspokojenie potrzeb dziecka i brak wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców wywołuje zaburzenia w rozwoju psychicznym dziecka. Prowadzi do negatywnego ukształtowania się osobowości dziecka, sprzyja agresywności oraz hamuje rozwój uczuć wyższych. Kryzys w rodzinie biologicznej powoduje umieszczenie dziecka min. w pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.) określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu kraśnickiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej.

Podstawą przygotowania *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018* wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie kraśnickim” jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.).

Planowany limity rodzin zastępczych zawodowych:

W 2016 r. – utworzona zostanie 1 rodzina zastępcza zawodowa.

W 2017 r. - utworzone zostaną 2 rodziny zastępcze zawodowe.

W 2018 r. - utworzone zostaną 3 rodziny zastępcze zawodowe.

W ramach zaplanowanego limitu powstawania nowych zawodowych rodzin zastępczych uwzględniono możliwości finansowe powiatu, jak również realne możliwości pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.) Starosta Kraśnicki Zarządzeniem Nr 46/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Charakterystyka i analiza rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą sprawuje powiat. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym:
 - zawodowa pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- 2) rodzinny dom dziecka.

W skład powiatu kraśnickiego wchodzi 10 gmin w tym 8 gmin wiejskich i 1 gmina miejsko-wiejska (Annapol) i 1 gmina miejska (Kraśnik). Przedstawiona poniżej tabela obrazuje liczbę dzieci z terenu powiatu kraśnickiego umieszczonych w rodzinach zastępczych. Liczba dzieci w poszczególnych gminach uzależniona jest od wielkości gminy.

Tabela: Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu kraśnickiego i poza powiatem (stan na 31.12.2014 r.).

Gmina	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		
	Na terenie powiatu	Poza powiatem	Razem
MOPS Kraśnik	56	4	60
GOPS Kraśnik	21	-	21
Zakrzówek	10	1	11
Urzędów	8	2	10
Szastarka	8	-	8
Trzydnik	13	-	13
Annapol	18	5	23
Dzierzkowice	5	-	5
Gościeradów	5	1	6

Wilkołaz	3	-	3
RAZEM	147	13	160

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Tabela: Liczba rodzin zastępczych ogółem (spokrewnionych, niespokrewnionych i zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem) i ich wychowanków w latach 2007-2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	129	131	123	109	108
Liczba dzieci	195	188	191	175	168

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

W latach 2007-2009 liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Natomiast od roku 2010 do 2011 powyższe dane wskazują na spadek liczby rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci. Jednym z czynników wpływających na zmniejszenie liczby rodzin zastępczych jest osiągnięcie przez umieszczonych w nich wychowanków pełnoletniości.

Poniższa tabela przedstawia nowy podział rodzin wynikający z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na podstawie danych należy wnioskować, że po wprowadzeniu przez ustawodawcę do rodzin biologicznych asystenta rodziny zaobserwowano od 2012 r. spadek liczby rodzin zastępczych.

Tabela: Liczba rodzin zastępczych ogółem (spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka) i ich wychowanków w latach 2012-2014.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	101	83	91
Liczba dzieci	165	143	147

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Przedstawione poniżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających na przestrzeni lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Na tej podstawie wnioskować należy, że ta forma opieki zastępczej cieszy się niesłabnącą popularnością.

Tabela: Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2007-2014.

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	16	17	17	14	15	14	16	12
Liczba dzieci	33	18	27	19	18	18	24	18

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Na podstawie danych z poniższej tabeli można wnioskować, że rodziny zastępcze w powiecie kraśnickim w przeważającej większości to rodziny spokrewnione z dzieckiem. Na terenie powiatu w latach 2007-2011 funkcjonowała zadowalająca liczba rodzin zastępczych

niespokrewnionych i zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem. Żadna z rodzin wówczas funkcjonujących nie pełniła funkcji zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem specjalistycznej rodziny zastępczej.

Tabela: Liczba rodzin zstępczych spokrewnionych, niespokrewnionych i zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem w latach 2007-2011 (stan na 31.12)

Typ rodziny	Rok									
	2007		2008		2009		2010		2011	
	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci
Rodziny spokrewnione	103	130	105	132	96	118	83	108	80	103
Rodziny zastępcze niespokrewnione	19	29	19	29	19	29	18	28	21	33
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze ogółem, w tym:	7	36	7	27	8	44	8	39	7	32
- o charakterze rodziny wielodzietnej	5	19	6	23	7	29	7	31	6	25
- o charakterze rodziny specjalistycznej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- o charakterze pogotowia rodzinnego	2	17	1	4	1	15	1	8	1	7

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Zgodnie z nowym podziałem rodzin zawartym w ustawie obowiązującej od 1 stycznia 2012 roku zwiększyła się liczba rodzin niezawodowych a zmniejszyła liczba rodzin spokrewnionych. Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze rodziny wielodzietnej przekształciły się w rodzinne domy dziecka i rodziny zastępcze zawodowe.

Tabela: Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i Rodzinnych Domów Dziecka w latach 2012-2014 (stan na 31.12)

Typ rodziny	Rok					
	2012		2013		2014	
	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci	rodziny	dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	64	80	45	58	53	68
Rodziny zastępcze niezawodowe	30	45	29	36	30	40
Rodziny zastępcze zawodowe	3	15	5	16	4	14
Rodziny zastępcze zawodowe w tym pełniące funkcję pogotowie rodzinne	1	9	1	13	1	5
Rodzinne Domy Dziecka	3	16	3	20	3	20

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Tabela: Losy wychowanków opuszczających rodziny zastępcze.

Rok	Rodzina naturalna	Inna rodzina zastępcza	Rodzina adopcyjna	Placówka opiekuńczo-wychowawcza
2007	7	10	2	4
2008	11	3	1	5
2009	6	7	1	6
2010	12	14	2	0
2011	6	6	1	0
2012	12	2	6	3
2013	10	7	7	0
2014	2	20	0	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

2. 1. 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej

Instytucjonalna piecza zastępcza

Kierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy powinno następować dopiero w sytuacji, kiedy zostały wyczerpane możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podaje następujące formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Placówka może być prowadzona na terenie innego powiatu na

zasadzie porozumienia zawartego pomiędzy starostą powiatu, który prowadzi placówkę, a starostą powiatu na terenie którego prowadzona jest placówka opiekuńczo–wychowawcza.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku. Umożliwia oraz podtrzymuje kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych. Ponadto obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi oraz zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo–wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. W placówce opiekuńczo–wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno–terapeutycznego w tym samym czasie może przebywać nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia w w/w placówce dziecko lub osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 zostały umieszczone w:

- domu pomocy społecznej,
- specjalistycznym ośrodku szkolno-wychowawczym,
- młodzieżowym ośrodku wychowawczym,
- młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę,
- specjalnym ośrodku wychowawczym,
- hospicjum stacjonarnym, oddziale medycyny paliatywnej,
- areszcie śledczym,
- schronisku dla nieletnich,
- zakładzie karnym,
- zakładzie poprawczym

dyrektor tej placówki może, pomimo przekroczonej dopuszczalnej liczby dzieci w placówce, za zezwoleniem wojewody, przyjąć kolejne dziecko.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2. W przypadku konieczności umieszczenia w placówce typu rodzinnego rodzeństwa, dyrektor po uzyskaniu zezwolenia wojewody może w tym samym czasie umieścić nie więcej niż 10 dzieci.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza współpracuje, w zakresie wykonywanych zadań z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia, jeżeli osoby te uzyskają akceptację dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz pozytywną opinię organizatora pieczy zastępczej.

Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest zobowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do placówki typu interwencyjnego przyjmuje się dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną oraz na wniosek rodziców dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 30 dzieci. Wojewoda uwzględniając specyfikację i zadania regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, może zezwolić na umieszczenie większej liczby dzieci jednak nie więcej niż 45.

Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze:
Dom Dziecka - placówka typu socjalizacyjnego, obejmująca opieką dzieci w wieku od 10-18 lat, a w przypadku kontynuowania nauki do 25 roku życia, posiada 26 miejsc statutowych. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez powiat na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2016 wynoszą 3.804,00 złotych.

Tabela: Liczba wychowanków Domu Dziecka w latach 2007-2014 (stan na 31.12.)

w wieku	2007			2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014			
	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	
0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3-18	15	15	30	10	13	23	13	15	28	10	14	24	11	11	22	17	16	33	11	17	28	14	21	35	
po w. 18	1	2	3	1	2	3	-	-	-	2	1	3	2	-	2	0	0	0	1	-	1	1	0	1	
Raz em	16	17	33	11	15	26	13	15	28	12	15	27	13	11	24	17	16	33	12	17	29	14	18	36	

Źródło: dane Domu Dziecka w Kraśniku

Powyższe dane wskazują na zwiększenie liczby wychowanków Domu Dziecka w Kraśniku skierowanych w latach 2012-2014. Główną przyczyną takiego stanu jest zwiększenie potrzeb ze strony innych powiatów w zakresie umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzinny Dom Dziecka – placówka typu rodzinnego, zapewniająca opiekę zbliżoną do naturalnego środowiska rodzinnego. Realizuje zadania opieki całkowitej dzieci i młodzieży w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego. Liczba miejsc statutowych 8. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez powiat na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2016 wynoszą 3.154,00 złotych.

Tabela nr. 2 Liczba wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku w latach 2007-2014 (stan na 31.12.)

w wieku	2007			2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014		
	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem
0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3-18	3	5	8	3	5	8	3	5	8	3	5	8	3	3	8	3	3	6	3	2	5	1	2	3
po w. 18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	0	2	2	0	1	1	1	2	3
	3	5	8	3	5	8	3	5	8	3	5	8	3	5	10	3	5	8	3	3	6	2	4	6

źródło: dane Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku

Powyższe dane wskazują na zmniejszenie liczby wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku skierowanych w latach 2013-2014. Spowodowane jest to problemami wychowawczych z dorastającą młodzieżą.

Wioska Dziecięca SOS w Kraśniku - placówka typu rodzinnego, posiadająca 85 miejsc statutowych. Obejmuje opieką dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające

się, umożliwia wspólne wychowanie rodzeństwu. Prowadzona jest i współfinansowana przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez powiat na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2016 wynoszą **3.000,00 złotych**.

Tabela: Liczba wychowanków Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku w latach 2007-2014 (stan na 31.12)

w wieku	2007			2008			2009			2010			2011			2012			2013			2014		
	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem
do 7lat	2	10	12	1	6	7	1	3	4	1	1	2	2	2	4	3	2	5	4	5	9	5	4	9
8-13	9	26	45	12	26	38	10	18	28	8	21	29	12	21	32	13	21	34	12	17	29	10	16	26
pow. 13	12	20	32	15	18	33	13	22	35	17	24	41	17	29	46	9	18	27	9	20	29	12	17	29
Razem	23	56	89	18	50	78	24	43	67	26	26	72	31	52	82	25	41	66	25	42	67	27	37	64

źródło: dane Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku

Powyższe dane wskazują na zmniejszenie liczby wychowanków Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku skierowanych w latach 2012 - 2014. Spowodowane jest to problemami związanymi z rekrutacją kandydatów do pełnienia roli rodzica wioskowego.

Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Kraśniku - placówka typu socjalizacyjnego. Posiada 14 miejsc statutowych. Przebywa w niej młodzież, która ukończyła 16 lat. Placówka kontynuuje pracę i założenia wychowawcze przyjęte w Wioskach Dziecięcych SOS. Podejmuje działania zmierzające do całkowitego usamodzielnienia wychowanków oraz ich integracji w społeczeństwie. Jest prowadzona i współfinansowana przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez powiat na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2016 wynoszą **3.000,00 złotych**.

Tabela: Liczba wychowanków Młodzieżowej Wspólnoty Mieszkaniowej SOS w Kraśniku w latach 2012-2014

w wieku	2012			2013			2014		
	Dziewcząt	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem	Dziewcząt.	Chłopcy	Ogółem
15-18 lat	2	6	8	4	2	6	5	5	10
Pow. 18	4	3	7	7	9	16	5	8	13
Razem	6	9	15	11	11	22	10	13	23

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci przebywających w placówkach w podziale na dzieci z terenu powiatu kraśnickiego i z innych powiatów.

Tabela: Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w Kraśniku z terenu powiatu kraśnickiego i innych powiatów

w wieku	Dzieci z terenu powiatu kraśnickiego								Dzieci z terenu innych powiatów							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dom Dziecka	25	21	20	19	21	25	12	17	8	5	8	8	3	8	17	19
Rodzinny Dom Dziecka	6	7	7	7	7	7	6	6	2	1	1	1	1	0	0	0
Wioska Dziecięca SOS	15	15	15	12	17	12	11	8	74	63	52	60	66	54	56	56
Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS	0	0	0	0	0	2	2	4	0	0	0	0	0	13	14	9
RAZEM	46	43	42	38	45	46	30	35	84	69	61	69	70	75	87	84

Jak obrazuje powyższa tabela liczba wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych z innych powiatów w latach 2012-2014 wskazuje tendencję wzrostową, co spowodowane jest zwiększeniem potrzeb innych powiatów w zakresie umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu kraśnickiego. Ponadto koszty utrzymania dziecka w placówkach w stosunku do placówek z terenu innych powiatów są konkurencyjne, a na to szczególnie powiaty zwracają uwagę. W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, która to narzuciła obowiązek partycypacji gminy w kosztach utrzymania wychowanka przebywającego w placówce oraz konieczność zatrudnienia asystenta rodziny zmniejszyła się liczba dzieci z powiatu kraśnickiego kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Najczęstszą przyczyną postanowień sądu o umieszczeniu w rodzinie zastępczej bądź w placówce opiekuńczo-wychowawczej są: zaniedbania rodziców w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz patologia - uzależnienia.

Tabela: Liczba dzieci, które zostały skierowane do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2007-2014

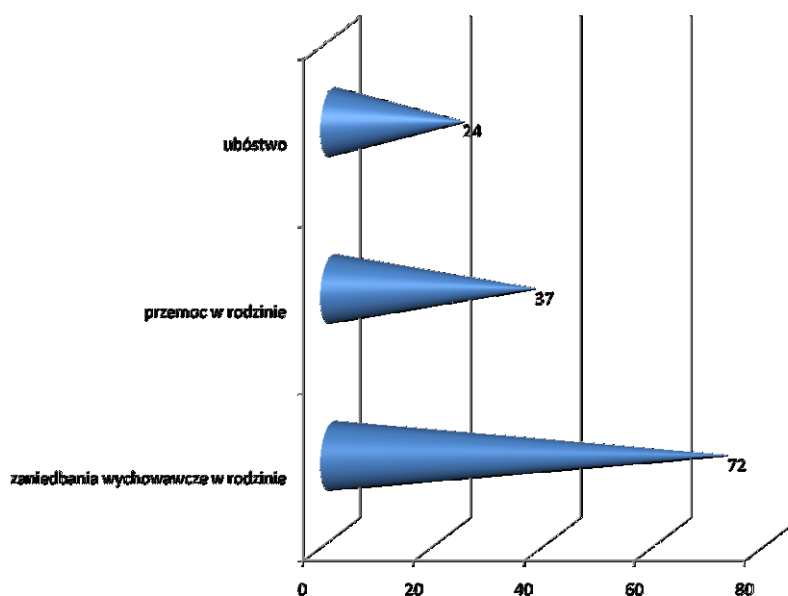
	Dom Dziecka	Rodzinny Dom Dziecka	Wioska Dziecięca SOS	Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS	Placówki poza powiatem
2006	17	-	13	-	2
2007	16	4	7	-	1
2008	11	-	-	-	3
2009	16	1	-	-	2
2010	9	-	9	-	0
2011	13	-	7	-	0

2012	17	-	13	14	5
2013	13	1	9	4	1
2014	16	-	6	6	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

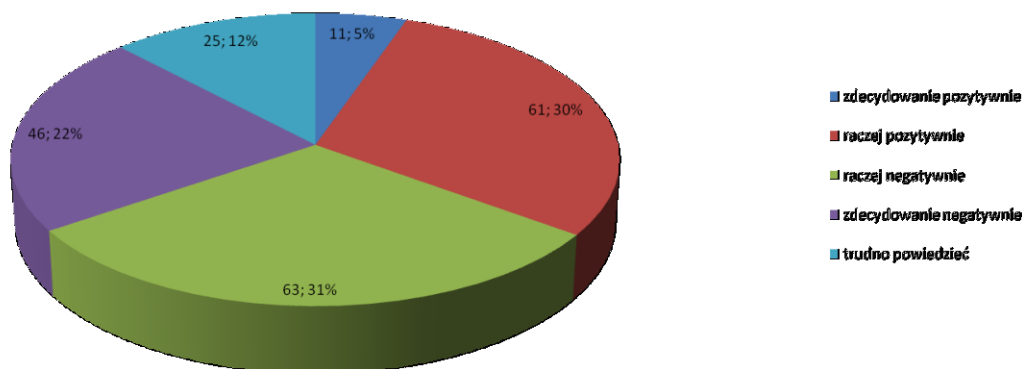
Opinię mieszkańców na temat najczęściej występujących powodów problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą na terenie powiatu kraśnickiego przedstawia poniższy wykres.

Pyt. 17. Jakie są Pani/Pana zdaniem najczęstsze powody problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi lub młodzieżą na terenie Państwa gminy?

Zdaniem mieszkańców, problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi i młodzieżą najczęściej są spowodowane zaniedbaniami wychowawczymi rodziny, występującą w rodzinach przemocą oraz ubóstwem. Kolejny wykres odzwierciedla opinie mieszkańców na temat zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.

Pyt. 18. Jak Pan/i ocenia organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży na terenie swojej gminy?

W świetle uzyskanych wyników badań można wysnuć wniosek, że przeważająca większość mieszkańców dość krytycznie odnosi się do oferty zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. O ile w mieście Kraśniku tego typu baza jest rozwinięta (świetlice socjoterapeutyczne, obiekty rekreacyjno-sportowe oraz kulturalne), o tyle na terenach wiejskich sytuacja pod tym względem przedstawia się zdecydowanie gorzej.

Istotną rolę we wdrażaniu inicjatyw ukierunkowanych na rzecz dzieci (w tym niepełnosprawnych) i ich rodzin pełnią również funkcjonujące na terenie powiatu niektóre organizacje pozarządowe, wśród nich m.in.: Kraśnickie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski, Fundacja „Marysia”, Stowarzyszenie „Perspektywy”, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, Akcja Katolicka i inne.

Cele statutowe i zakres działania Kraśnickiego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski obejmują: wspieranie rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, tworzenie warunków dla wyrównywania szans, integrację społeczną, wsparcie rodzin, organizację zajęć rehabilitacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, organizację imprez integracyjnych, okolicznościowych i innych o charakterze sportowym, rekreacyjnym, kulturalno-oświatowym, organizowanie pomocy rzeczowej - zaopatrzenie w obuwie ortopedyczne, w wózki inwalidzkie, prowadzenie punktu konsultacyjnego, propagowanie roli integracji.

Fundacja „Marysia” od początku swej działalności, tj. od 2004r. wspiera swoim działaniem dzieci z Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku. Fundacja organizuje m. in.

wypoczynek zimowy połączony z nauką jazdy na nartach i letni z nauką pływania i kursem żeglarskim, lekcje języka angielskiego dla wychowanków, pozyskiwanie darów rzeczowych, porady prawne dla rodzin dzieci przebywających w Rodzinnym Domu Dziecka, dofinansowanie kosztów leczenia i rehabilitacji. Fundacja jest organizacją pożytku publicznego.

Stowarzyszenie „*Perspektywy*” działające przy Domu Dziecka w Kraśniku, swoją działalność rozpoczęło we wrześniu 2003r. Celem stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju oraz wyrównywanie szans życiowych dzieci i młodzieży w tym niepełnosprawnych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. Prowadzenie programów wsparcia dla dzieci i młodzieży: edukacyjnych, terapeutycznych, integracyjnych, profilaktycznych;
2. Prowadzenie programów wsparcia dla rodziców;
3. Organizowanie imprez o charakterze: integracyjnym, sportowo-rekreacyjnym, kulturalno-oświatowym, organizowanie aukcji, wystaw;
4. Prowadzenie programów mających na celu usamodzielnienie młodzieży.

Członkowie stowarzyszenia celem pozyskania środków finansowych na swoją działalność piszą projekty.

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce oraz Oddział Akcji Katolickiej są organami prowadzącymi dla wymienionych wyżej placówek opiekuńczo-wychowawczych: odpowiednio Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku i Świetlicy Opiekuńczo-Wychowawczej Oddziału Akcji Katolickiej.

Na terenie naszego powiatu jako placówka specjalistyczna działa Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Specjaliści Poradni prowadzą z dziećmi zajęcia ogólnorozwojowe, korekcyjno-kompensacyjne, terapię uczniów z problemami dysleksji i dysgrafii, terapię logopedyczną dzieci z zaburzeniami mowy, zajęcia z uczniami zdolnymi, z dziećmi z wadami słuchu i wzroku. Prowadzona jest terapia dla zagrożonych uzależnieniem, socjoterapia, terapia ofiar przemocy psychicznej i fizycznej, terapia dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nerwicami, fobiami, z bulimią i anoreksją oraz terapia rodzin.

2. 1. 4. Usamodzielnienia

Szczególnym momentem w życiu dzieci przebywających w pieczy zastępczej jest także moment usamodzielnienia – opuszczenia placówki lub rodziny zastępczej. W domu rodzinnym przygotowanie do tego momentu odbywa się w sposób naturalny i dziecko jako człowiek dorosły ma w dalszym ciągu różnorodne wsparcie ze strony swoich rodziców,

rodziny. W przypadku usamodzielniających się wychowanków możliwości korzystania z dotychczasowej pomocy są ograniczone. Zarysowuje się w ten sposób ogromne wyzwanie dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie a także wychowawców z placówek oraz rodziców zastępczych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami młodzież opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną zostaje objęta przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku pomocą na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz udziela się jej pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i uzyskaniu zatrudnienia, jak również zapewnia się usamodzielnianym wychowankom pomoc prawną i psychologiczną.

Zasady realizacji pomocy dla osób usamodzielnianych określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast dla wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą przed 1 styczniem 2012 roku jest to ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Warunkiem przyznania pomocy z tytułu usamodzielnienia jest wskazanie przez osobę usamodzielnianą co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności kandydata na opiekuna usamodzielnienia. Opiekunem może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem lub inna osoba wskazana przez wychowanka. Opiekun usamodzielnienia musi wyrazić zgodę na pełnienie swojej funkcji w formie pisemnej a następnie jego kandydatura jest zatwierdzana przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

Każda osoba ubiegająca się o pomoc jest zobowiązana do sporządzenia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia. Program ten określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia przez osobę usamodzielnianą. Opracowanie takiego programu wymaga intensywnej pracy z wychowankiem i jego opiekunem usamodzielnienia. Niejednokrotnie jest to kilka spotkań, w których uczestniczy także pracownik PCPR i OPS, rodzic naturalnych i zastępczy, pracownik

placówki opiekuńczo-wychowawczej, pedagog, wychowawca szkolny, kurator sądowy, psycholog, prawnik czy inna osoba znacząca w życiu osoby usamodzielnianej. Program wymaga zatwierdzenia przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. Możliwe jest dokonywanie zmian jego zapisów w przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej. Natomiast po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia niezbędne jest dokonanie jego oceny końcowej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu pomocy i systemie pieczy zastępczej wysokości świadczeń pieniężnych otrzymywanych przez usamodzielnianych wychowanków wynosi:

- na usamodzielnienie - w wysokości od 1.650 zł do 6.600 zł,
- na kontynuowanie nauki - w wysokości 500 zł miesięcznie,
- na zagospodarowanie - w wysokości nie mniejszej niż 1.500 zł i może być przyznana w formie rzeczowej ale musi być wypłacona jednorazowa.

Pomoc na usamodzielnienie przyznaje dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu wychowanka przed umieszczeniem po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Wysokość uzależniona jest od rodzaju pieczy zastępczej, w której wychowanek przebywał i czasu jaki tam spędził. Pomoc może być wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, jednorazowo lub w ratach, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. W przypadku gdy osoba otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki. W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach lub u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Przysługuje od miesiąca złożenia wniosku jednak nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Wypłacana jest miesięcznie przez czas trwania roku szkolnego lub akademickiego. Pomoc przyznawana jest bez względu na sytuację dochodową osoby usamodzielnianej. Sytuacja finansowa wychowanka jest analizowana przy przyznawaniu pomocy na usamodzielnienie i na zagospodarowania. Wtedy dochód osoby usamodzielnianej nie może przekroczyć 1.200zł. Ustalając dochód uwzględnia się sumę dochodów osoby usamodzielnianej, jej małżonka oraz dzieci pozostających na jej utrzymaniu, podzieloną przez liczbę tych osób. W przypadku

szczególnej sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej lub osobistej wychowanka pomoc może być przyznana nawet przy wyższym dochodzie.

W ciągu ostatnich 8 lat wychowankowie pieczy zastępczej korzystali głównie z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie. Dane liczbowe zostały zawarte w poniższych tabelach.

Analizując zebrane dane można stwierdzić, że liczba usamodzielnianych wychowanków utrzymuje się mniej więcej na jednakowym poziomie. Jednak należy zwrócić uwagę na fakt, wychowankowie chętniej pozostają w dotychczasowych rodzinach zastępczych lub placówkach. Jest to spowodowane zmianą przepisów, a także wyższymi świadczeniami dla rodzin zastępczych niż dla usamodzielnianych wychowanków. Poniższa tabela przedstawia wiek wychowanków, którzy nadal pozostają w pieczy mimo że mogliby ją opuścić i rozpocząć samodzielne dorosłe życie.

Tabela: Liczba osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu według stanu na dzień 01.01.2015r.

Wiek w latach	Pieczna instytucjonalna	Pieczna Rodzinna
19	7	6
20	3	4
21	1	6
22	1	0
ogółem	12	16

W latach 2016-2018 kolejna grupa wychowanków rozpocznie proces usamodzielnienia. Zgodnie z poniższą tabelą będzie to wyglądać następująco:

Tabela: Liczba osób przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu, które osiągnęły pełnoletność w latach 2015-2018 według stanu na dzień 01.01.2015r.

	Pieczna instytucjonalna	Pieczna Rodzinna
2016	16	6
2017	17	7
2018	10	3
ogółem	43	16

Największym wyzwaniem będzie usamodzielnienie tak dużej grupy wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej a trzeba się liczyć z tym, że może ona wzrosnąć, gdyż osoby w wieku 15 lub 16 lat bardzo często kierowane są przez sądy do pieczy zastępczej.

Przyglądając się dalej strukturze wieku wychowanków będących w usamodzielnieniu widać przewagę osób w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zmalałe znacznie liczba usamodzielnianych osób z rodzinnej pieczy zastępczej. Dane w niżej zamieszczonej tabeli pokazują, że w najbliższych 3 latach więcej osób z rodzin zastępczych zakończy proces usamodzielnienia, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami po 25 roku życia nie mogą korzystać z pomocy na kontynuowanie nauki. Wtedy najczęściej ubiegają się o świadczenie pieniężne na usamodzielnienie i dokonują oceny indywidualnego programu usamodzielnienia.

Tabela: Liczba osób usamodzielnianych, która osiągnie 25 rok życia i zakończy proces usamodzielnienia w latach 2016-2018 według stanu na dzień 01.01.2015r.

Lata	Piecznia instytucjonalna	Piecznia rodzinna
2016	0	0
2017	4	6
2018	3	7
ogółem	7	13

Od roku 2008 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku obejmowało wychowanków pieczy zastępczej również innymi działaniami, których głównym celem było przygotowanie usamodzielnianych wychowanków do wejścia na rynek pracy. Był to przede wszystkim projekt „Dobry Start” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Cieszył się on wśród wychowanków dużym zainteresowaniem. Korzystali z różnych form wsparcia, w tym ze spotkań z doradcą zawodowym, psychologiem, dofinansowań do czesnego czy szkoleń i kursów.

Tabela: Osoby usamodzielniane uczestniczące w projekcie „Dobry Start” w latach 2008-2014

Lata	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Ogółem
Liczba osób	39	15	17	15	16	12	14	128
Kwota	182386	75000	85000	59163	60142	65505	61347	588543

W celu uzupełnienia działań na rzecz usamodzielnianych wychowanków z pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku zawarło partnerstwo z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym Zakład Szkolenia i Doradztwa Ekonomicznego Sp. z o.o. w

Lublinie i Międzynarodowym Centrum Partnerstwa Partners Network w Krakowie. Na jego podstawie od 1 czerwca 2012 r. realizowany był projekt "PI Odrodzenie Feniksa - innowacyjny model współpracy instytucji publicznych i niepublicznych z przedsiębiorstwami na rzecz osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze", nadzorowany przez Centrum Zasobów Ludzkich w Warszawie, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna, Działanie 1.1 Wsparcie systemowe instytucji rynku pracy.

Projekt był innowacyjny w skali kraju i stwarzał możliwość wypracowania rozwiązań będących szansą dla młodych ludzi rozpoczynających proces usamodzielniania. Celem projektu było wypracowanie metod wsparcia młodzieży, która opuszcza placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz zwiększenie koordynacji i spójności działań publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej oraz przedsiębiorców na rzecz ograniczenia marginalizacji wychowanków z pieczy zastępczej.

Poprzedzony był etapem przygotowawczym podczas którego zostały opracowane dokumenty diagnozujące sytuację wychowanków. Analizowano potrzeby wychowanków w zakresie usamodzielnienia oraz postawy pracodawców wobec tej grupy osób. Od 2013 roku do 2014 roku trwał etap testowania projektu, który był realizowany na terenie powiatu kraśnickiego. W tym czasie 10 wychowanków zostało objętych kompleksowym wsparciem w formie profesjonalnie przygotowanych mentorów usamodzielnienia i opiekunów biznesowych. Zostało wynajęte 4 samodzielne mieszkania. Uczestnicy korzystali także z następującego wsparcia:

1. Indywidualne poradnictwo psychologiczne,
2. Indywidualne poradnictwo prawne,
3. Warsztaty Rozwoju Osobistego – warsztaty psychologiczne grupowe,
4. Warsztaty z doradcą zawodowym „Kreatywny pracownik na rynku pracy”,
5. Indywidualne Poradnictwo Zawodowe – spotkania z pośrednikiem pracy,
6. Koleżeńskie Grupy Wsparcia – spotkania prowadzone przez usamodzielnionych wychowanków – wolontariuszy dla uczestników,
7. Szkolenie „Radzenie sobie z agresją”,
8. Spotkania z przedstawicielami zawodów – biznesmenami kraśnickimi,
9. Wizyty studyjne w kraśnickich zakładach pracy (NABOR, Spółdzielnia „Jedność” w Kraśniku),

Działania względem uczestników projektu koordynował Powiatowy Zespół Usamodzielniania Wychowanków liczący 12 osób – przedstawiciele PCPR, OPS, placówek

opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, organizacji pozarządowych, PUP i przedsiębiorców.

Wypracowany model współpracy na rzecz usamodzielnianych wychowanków cieszył się dużym zainteresowaniem młodzieży i będzie upowszechniany na terenie całej Polski w formie konferencji, spotkań, sympozjum oraz promocję filmów instruktażowych, poradników dla usamodzielnianych wychowanków.

2. 2. Uwarunkowania zewnętrzne

Zagadnienie opieki nad dzieckiem i rodziną jest obecne w aktach prawnych i dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej i rodzinnej. Większość z nich obejmuje całokształt problemów społecznych (w tym również zagadnienie dziecka i rodziny), dlatego omówiono je przy analizie czynników zewnętrznych w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych*. Problematyka ta jest także jednym z istotnych obszarów badań w ramach wielu dyscyplin i subdyscyplin naukowych: m. in. socjologii, psychologii, pedagogiki, polityki społecznej i wielu innych. Prawa rodziny są wyeksponowane w wielu konwencjach, paktach i deklaracjach praw człowieka (w systemie ONZ: *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* z 10.12.1948r., *Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych* z 16.12.1966r., *Konwencja o Prawach Dziecka* z 20.11.1989r.; w systemie Rady Europy zaś *Europejska Konwencja Praw Człowieka* z 04.11.1950r.). *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* ONZ z dn. 10.12.1948r. podkreśla, że rodzina stanowi „podstawową komórkę społeczeństwa oraz jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci i powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie”. Na straży podstawowych praw rodziny stoi również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 02.04.1997r.¹ istotne znaczenie mają również liczne strategie i programy krajowe oraz regionalne z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rodzina to także motyw przewodni wielu oficjalnych dokumentów Kościoła, w tym encyklik papieskich. Istotne znaczenie ma w tej kwestii *Karta Praw Rodziny „przedłożona przez Stolicę Apostolską wszystkim ludziom, instytucjom i władzom zainteresowanym misją*

¹ Rangę, jaką Konstytucja przypisuje prawom dziecka, podkreśla art. 72 ust.4 przewidując powołanie Rzecznika Praw Dziecka. Ustawa z dnia 6 stycznia 2000r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000r. Nr 6, poz.69) wyznacza Rzecznikowi misję stania na straży praw dziecka. Rzecznik działa na rzecz ochrony praw dziecka, w szczególności: prawa do życia i ochrony zdrowia, prawa do wychowania w rodzinie, prawa do godziwych warunków socjalnych, prawa do nauki (art. 3 ust. 2). Wśród zadań Rzecznika ustawa wymienia również podejmowanie działań zmierzających do ochrony dziecka m. in. przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem (art. 3 ust. 3).

rodziny w świecie współczesnym”. Celem jej jest umocnienie świadomości rodzin o ich niezastąpionej roli i miejscu, jakie zajmuje rodzina. Karta pragnie zachęcić rodziny do łączenia się między sobą dla obrony i umacniania swych praw, jest dla rodzin zachętą do wypełniania ich zadań, by w dzisiejszym świecie rola rodziny była coraz wyraźniej ceniona i uznawana.

Wśród aktów prawnych które *expressis verbis* formułują wytyczne systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w naszym kraju na plan pierwszy wysuwa się ustawa z dn. 12.03.2004r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.). Duże znaczenie w omawianej kwestii ma również ustawa z dn. 25.02.1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 2082), a ponadto ustawa z dn. 07.09.1991r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 2156 z późn. zm.), ustawa z dn. 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn. Dz. U. z 2014r. poz. 382 z późn. zm.) i wiele innych. W świetle założeń powyższych ustaw polityka opiekuńcza w Polsce opiera się na następujących dyrektywach:

- pomoc powinna być wczesna i mieć charakter profilaktyczny, uprzedzający powstanie szkodliwych dla pomyślnego rozwoju dzieci i młodzieży zaniedbań i następstw,
- opieka i pomoc powinny być organizowane w środowisku bliskim dziecku, tak aby umożliwić mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych kulturowych i społecznych,
- umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinno nastąpić dopiero po wyczerpaniu wszystkich możliwości wsparcia i pomocy rodzinie naturalnej, ponadto nie może przerwać więzi rodzinnych,
- kontynuacją działalności opiekuńczej wobec wychowanków placówek opieki całkowitej,

a także opieki o charakterze profilaktyczno-wychowawczym i resocjalizacyjnym jest stymulująca pomoc i opieka następcza polegająca na przygotowaniu środowiska rodzinnego lub zastępczego i pomocy w usamodzielnieniu się.

Głównym aktem prawnym określającym funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej w Polsce jest ustawa z dn. 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy „system pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców”.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesy usamodzielnienia;
- 3) tworzenie warunków do powstania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 4) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 5) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 7) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o których mowa w art. 46;
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie wersji elektronicznej,

z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

14) przekazanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu o którym mowa w art. 187 a ust. 1;

2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3.

Opieka nad dzieckiem i rodziną oznacza podejmowanie wszelkich działań zmierzających do zaspokojenia ich potrzeb i stworzenia warunków prawidłowego funkcjonowania. Przedstawiona analiza świadczy o tym, że rozwiązanie tak skomplikowanego problemu jak dysfunkcjonalność rodziny wymaga wielostronnego zaangażowania różnych podmiotów. Dlatego wśród wyzwań na przyszłość niezbędnych dla skuteczności oddziaływań systemu opieki nad dzieckiem i rodziną wyznacza się najczęściej:

- przeciwdziałanie i zapobieganie problemom rodziny, tworzenie środowiskowych programów profilaktycznych, tworzenie środowisk wychowawczych przyjaznych dziecku.

- organizacja poradnictwa rodzinnego, doskonalenie form pracy socjalnej i terapii rodzinnej.
- rozwijanie środowiskowych form wspierania rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych (konsultacja wychowawcza, interwencja kryzysowa, grupy wsparcia, terapia rodzinna, małżeńska, indywidualna i grupowa).
- ograniczenie liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych (większość dzieci uzyska pomoc pozostając w rodzinie naturalnej).
- tworzenie systemu gwarantującego lepszy dobór rodzin zastępczych; do rodzin niespokrewnionych będą miały szansę trafić dzieci, które nie mają żadnych możliwości znalezienia opieki wśród krewnych).
- poprawa jakości opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych; stopniowe przekształcanie tych placówek w ośrodki opieki nad dzieckiem, otwarte na środowisko lokalne i podtrzymujące więzi z rodziną naturalną dziecka.
- modernizacja placówek resocjalizacyjnych.
- zapobieganie sytuacji, w której osoby opuszczające rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze będą powracać systemu pomocy społecznej jako dorośli, stali klienci, poprzez realizację indywidualnych planów usamodzielniania.
- przygotowanie pracowników pomocy społecznej do aktywnego uczestnictwa w procesie modernizacji systemu opieki nad dzieckiem i rodziną².

Realizacja powyższych postulatów wpisuje się we współczesne kierunki rozwoju systemu pomocy społecznej. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, w tym także opieka nad dzieckiem i rodziną, wymaga współpracy wielu podmiotów i instytucji, znacznych nakładów finansowych, jak i pełnej profesjonalizacji kadry pomocy społecznej.

² J. Starega-Piasek, *Opieka nad dzieckiem w systemie pomocy społecznej*, [w:] *Zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i młodzieżą. Perspektywa europejska*, red. Z. W. Stelmaszuk, Katowice 2001, s. 49-50.

3. ANALIZA STRATEGICZNA

3.1 Obszar strategiczny 1: Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> - dokonanie diagnozy potrzeb, identyfikacja celów - działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - funkcjonowanie Poradni Rodzinnej - funkcjonowanie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej - wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej - dostęp do specjalistów - rozwinięty system rodzin zastępczych - współpraca jednostek pomocy społecznej - pozytywne nastawienie środowiska lokalnego wobec podejmowania nowych inicjatyw na rzecz rodziny - możliwość podnoszenia kwalifikacji z zakresu metod pracy z rodziną poprzez udział w szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> - mała dostępność ze względu na tereny wiejskie - zbyt mała świetlica dla młodzieży zagrożonej demoralizacją - brak szerokiej informacji w działaniach na rzecz dzieci i rodzin - brak pracy socjalnej w gminach - brak systematycznej współpracy w zakresie podejmowanych działań - wzrost patologii społecznych - bezradność i bierność rodzin w zaspokajaniu własnych problemów i zaspokajaniu swoich potrzeb - długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej - brak grup wsparcia - niewystarczająca identyfikacja rodzin wymagających wsparcia - wciąż zbyt słabe dotarcie do niektórych grup docelowych
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> - system prawny - dostęp do funduszy strukturalnych UE - możliwość korzystania ze środków EFS - wzrastająca świadomość społeczeństwa odnośnie możliwości korzystania z pomocy - duże zaangażowanie niektórych partnerów - promocja istniejącej oferty wsparcia - włączanie kolejnych partnerów do systemu (przedszkoli, żłobków, innych 	<ul style="list-style-type: none"> - ubożenie i patologizacja społeczeństwa - brak stabilnej polityki rządu - wspomagającej pomoc społeczną pogarszające się warunki bytowe ludności - brak systemowych rozwiązań w zakresie zapobiegania kryzysom w rodzinie - nadmierne obciążenie pracą pracowników OPS, - stereotypy dotyczące pracy OPS

<p>organizacji pozarządowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zacieśnienie współpracy między poszczególnymi partnerami - duże zaangażowanie niektórych partnerów - zacieśnienie współpracy między poszczególnymi partnerami 	<ul style="list-style-type: none"> - brak motywacji niektórych rodziców - niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin z małymi dziećmi
---	--

3.2 Obszar strategiczny 2: Rodzicielstwo zastępcze

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> - dokonanie diagnozy potrzeb, identyfikacja celów - działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - funkcjonowanie Poradni Rodzinnej - funkcjonowanie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej - wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej - dostęp do specjalistów - rozwinięty system rodzin zastępczych - współpraca jednostek pomocy społecznej - pozytywne nastawienie środowiska lokalnego wobec podejmowania nowych inicjatyw na rzecz rodziny - możliwość podnoszenia kwalifikacji z zakresu metod pracy z rodziną poprzez udział w szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> - mała dostępność ze względu na tereny wiejskie - zbyt mała świetlic dla młodzieży zagrożonej demoralizacją - brak szerokiej informacji w działaniach na rzecz dzieci i rodzin - brak pracy socjalnej w gminach - brak systematycznej współpracy w zakresie podejmowanych działań - wzrost patologii społecznych - bezradność i bierność rodzin w zaspokajaniu własnych problemów i zaspokajaniu swoich potrzeb - długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej - brak grup wsparcia - niewystarczająca identyfikacja rodzin wymagających wsparcia - wciąż zbyt słabe dotarcie do niektórych grup docelowych

SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> - system prawny - dostęp do funduszy strukturalnych UE - możliwość korzystania ze środków EFS - wzrastająca świadomość społeczeństwa odnośnie możliwości korzystania z pomocy - duże zaangażowanie niektórych partnerów - promocja istniejącej oferty wsparcia - włączanie kolejnych partnerów do systemu (przedszkoli, żłobków, innych organizacji pozarządowych) - zacieśnienie współpracy między poszczególnymi partnerami - duże zaangażowanie niektórych partnerów - zacieśnienie współpracy między poszczególnymi partnerami 	<ul style="list-style-type: none"> - ubożenie i patologizacja społeczeństwa - brak stabilnej polityki rządu - wspomagającej pomoc społeczną - pogarszające się warunki bytowe ludności - brak systemowych rozwiązań w zakresie zapobiegania kryzysom w rodzinie - nadmierne obciążenie pracą pracowników OPS, - stereotypy dotyczące pracy OPS - brak motywacji niektórych rodziców - niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin z małymi dziećmi

3.3 Obszar strategiczny 3: Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej

MOCNE STRONY:	SŁABE STRONY:
<ul style="list-style-type: none"> - działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - skuteczna praca zmierzająca do powrotu dzieci do rodziny naturalnej - wykwalifikowana i doświadczona kadra - dostęp do specjalistów - dobra znajomość potrzeb wychowanków - pozytywne nastawienie środowiska (szkoły, OPS) wobec wychowanków i ich 	<ul style="list-style-type: none"> - opieszałość sądów w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka - dostosowanie form i metod pracy placówek do aktualnych potrzeb w zakresie opieki i wychowania - brak możliwości zatrudniania wychowanków - marginalizacja wychowanków

<ul style="list-style-type: none"> rodzin - szeroki dostęp wychowanków do różnego rodzaju szkoleń mających na celu zdobycie nowych kwalifikacji i umiejętności - dobra współpraca urzędów i instytucji zainteresowanych pomocą wychowankom 	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba organizacji wolontarystycznych - biurokracja
SZANSE:	ZAGROŻENIA:
<ul style="list-style-type: none"> - system prawny - dostęp do funduszy strukturalnych UE - możliwość korzystania z tych środków - możliwość zlecania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej organizacjom pozarządowym gwarantującym odpowiednią jakość i niższe koszty realizacji - wzrost środków finansowych na pomoc społeczną - rozwój infrastruktury pomocy społecznej – placówka specjalistyczna - programy pomocowe MPiPS - porozumienia partnerskie między placówkami a organizacjami 	<ul style="list-style-type: none"> - ubożenie i patologizacja społeczeństwa - zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem i rodzina - brak wykwalifikowanej kadry do pozyskiwania funduszy unijnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

3.4 Obszar strategiczny 4: Usamodzielnienia

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Coraz częściej wyrażana przez wychowanków chęć podjęcia pracy, podnoszenia kwalifikacji i dalszego kształcenia, - Duża mobilność wychowanków (migracja zarobkowa), 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak profesjonalnie przygotowanych opiekunów usamodzielnienia, - Brak znajomości wymagań rynku pracy wśród wychowanków, - Niepełna współpraca niektórych podmiotów,

<ul style="list-style-type: none"> - Łatwość adaptacji wychowanków do nowych warunków, - Duży optymizm w grupie wychowanków, - Duża liczba wolnego czasu wśród wychowanków, - Wysokie poczucie własnej wartości wśród wychowanków, - Dobra znajomość potrzeb wychowanków, - Pozytywne nastawienie środowiska (szkoły, OPS, placówki opiekuńczo-wychowawcze) do wychowanków, - Dobra współpraca między instytucjami zainteresowanymi pomocą wychowankom, - Wsparcie samorządu w działaniach na rzecz młodzieży, - Różne formy pomocy socjalno-bytowej zapewnione w przepisach prawnych (zasiłki, stypendia itp.), - Istnienie organizacji, które zajmują się między innymi pomocą usamodzielnianym wychowankom „perspektywy, Fundacja „Marysia”, Stowarzyszenie Wioski Dziecięce SOS w Polsce, - Odpowiednio przygotowana kadra i wysoki poziom wykształcenia osób zajmujących się pomocą usamodzielnianym wychowankom, - Doświadczenie w zakresie realizacji dodatkowych form wsparcia i szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak sieci wsparcia, - Brak mieszkań chronionych na terenie powiatu, - Niedostateczna liczba szkoleń dostosowanych do potrzeb wychowanków, - Brak możliwości zatrudnienia wychowanków, - Brak organizacji pozarządowej, która w szczególności zajmowałaby się usamodzielnianymi wychowankami, - Niska aktywność społeczna wychowanków, - Marginalizacja wychowanków, - Niska dochodowość wychowanków, - Bariery uniemożliwiająca korzystanie z różnorodnych form wsparcia i kształcenia, - Brak kompleksowej opieki nad wychowankami i koordynacji działań między podmiotami, - Brak informacji o formach pomocy i wsparcia wśród wychowanków, - Niskie lub niedostosowane do potrzeb rynku pracy kwalifikacje wychowanków, - Brak ofert szkoleń dla osób pracujących z młodzieżą, - Niski poziom wykształcenia znacznej części wychowanków, - Brak motywacji u niektórych wychowanków do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych,
--	--

<p>dla wychowanków (realizacja projektów skierowanych do usamodzielnianych w latach 2008-2014),</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kraśniku i doświadczenie w zakresie aktywizacji zawodowej wychowanków, 	<ul style="list-style-type: none"> - Nieadekwatna samoocena u większości wychowanków, - Brak środków finansowych na pomoc wychowankom i wdrażanie nowych inicjatyw, - Mała liczba organizacji wolontarystycznych, - Bezradność dużej grupy wychowanków, - Brak perspektywicznego myślenia u wychowanków, - Niedojrzałość społeczna wychowanków,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost liczby szkoleń i ofert pracy dla młodzieży, - Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych, - Wzrost świadomości społecznej w aspekcie zrozumienia potrzeb młodzieży, - Wzrost aktywności samorządu w zakresie pomocy usamodzielnianym wychowankom, - Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami udzielającymi wsparcia młodzieży, - Możliwość dłuższego pozostawania wychowanków w pieczy zastępczej zgodnie ze zmianami wynikającymi z wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, - Zmiana nastawienia środowiska lokalnego jak również pracodawców do osób, które wychowywały się w pieczy 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczenie środków finansowych na poziomie państwa i samorządu, - Obojętność i zamykanie się niektórych grup społecznych i środowisk na potrzeby młodzieży, - Izolacja wychowanków, - Pogarszająca się sytuacja bytowa i materialna społeczeństwa, w tym samych wychowanków, - Brak wykwalifikowanej kadry do pozyskiwania środków unijnych, - Niestabilność systemu prawnego, - Niejasność przepisów prawnych, - Niekorzystna sytuacja na rynku pracy, - Niewielka liczba ofert szkoleń i kształcenia dla osób dorosłych z najniższym wykształceniem, - Niedoskonałości systemu edukacji (szkolnictwo zawodowe i dla osób dorosłych), - Nieznajomość potrzeb i sposobu

<p>zastępczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Traktowanie młodzieży jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym i kierowanie do niej większej liczby działań przez ustawodawców (projekty), - Realizacja projektów dla tej grupy odbiorców przez inne instytucje, - Możliwość łatwiejszej migracji poza powiat a nawet Polskę (otwarcie rynków pracy w krajach unijnych), 	<p>funkcjonowania wychowanków przez pracodawców,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istniejące mity i stereotypu odnośnie młodzieży i osób wychowujących się poza rodziną,
--	---

4. Cele

Misją Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018 jest:

ZAPEWNIENIE KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA DLA RODZIN DYSFUNKCJONALNYCH ORAZ DZIECI I MŁODZIEŻY POZBAWIONYCH OPIEKI ZE STRONY RODZINY NATURALNEJ POPRZEZ ROZBUDOWANY SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU KRAŚNICKIEGO

Priorytety i cele szczegółowe to:

Priorytet 1: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie dysfunkcjonalności rodzin biologicznych.

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej

Cel 1.2. Zapobieganie interwencjom kryzysowym

Cel 1.3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym

Cel 1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych

Cel 1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego

Cel 1.6 Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.

Cel 1.7. Promowanie i wydawanie „karty dużej rodziny”.

Priorytet 2: Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem osieroconym lub opuszczonym oraz kompleksowe wsparcie w ich funkcjonowaniu

Cele szczegółowe:

Cel 2.1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

Cel 2.2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych

- Cel 2.3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie
- Cel 2.4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych
- Cel 2.5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej
- Cel 2.6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującymi zadania publiczne

Priorytet 3: Zapewnienie jak najwyższego poziomu realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Cele szczegółowe:

- Cel 3.1. Poprawa warunków socjalno-bytowych dzieci przebywających w Domu Dziecka w Kraśniku.
- Cel 3.2. Poprawa estetyki terenu wokół budynku Domu Dziecka w Kraśniku
- Cel 3.3. Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej Domu Dziecka w Kraśniku
- Cel 3.4. Podniesienie standardów funkcjonowania Rodzinnego Domu Dziecka
- Cel 3.5. Przygotowanie młodzieży opuszczającej placówki do samodzielnego życia poprzez rozwijanie kompetencji osobistych, zawodowych i społecznych.
- Cel 3.6. Rozwój zainteresowań związanych z poznawaniem świata w skali makro i mikro oraz umiejętności posługiwania się sprzętem fotograficznym i komputerowymi programami do obróbki zdjęć cyfrowych.
- Cel 3.7. Rozwój usług na rzecz potrzebujących dzieci w powiecie kraśnickim.
- Cel 3.8. Stworzenie optymalnych warunków do powrotu dziecka do rodziny naturalnej
- Cel 3.9. Organizacja wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych
- Cel 3.10. Propagowanie aktywności jako formy wypoczynku wśród wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych

Priorytet 4: Podniesienie skuteczności systemu wsparcia osób usamodzielnianych

Cele szczegółowe:

- Cel 4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych
- Cel 4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w wkraczaniu w dorosłe życie.

Cel 4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży wychowywanej w pieczy zastępczej.

Cel 4.4. Stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.

Cel 4.5. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób usamodzielnianych poprzez podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności

Cel 4.6. Wsparcie młodzieży w integracji ze środowiskiem

Cel 4.7. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez motywowanie do wzajemnej współpracy i samopomocy

Cel 4.8. Zapewnienie usamodzielniającym się wychowankom dostępu do kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia

Cel 4.9. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez wielopłaszczyznowe oddziaływania

Cel 4.10. Pomoc usamodzielnionym wychowankom poprzez udzielenie im wsparcia społecznego, edukacyjnego, zawodowego w pokonaniu barier psychospołecznych i środowiskowych.

Cel 4.11. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami

5. PROGRAM DZIAŁANIA

5.1 Priorytet 1: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie dysfunkcyjności rodzin biologicznych.

POWIATOWY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Opis i uzasadnienie programu

Opieka nad dzieckiem i rodziną to jeden z głównych aspektów działań powiatowego systemu pomocy społecznej. Jest to zarazem zagadnienie niezwykle złożone, o czym najlepiej świadczy niniejszy obszar – *Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin*.

Skuteczna pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, a także dzieciom pozbawionym opieki wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony różnych instytucji: samorządów, PCPR-ów, Sądów Rodzinnych i Nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, poradnictwa rodzinnego a także lokalnych organizacji pozarządowych. Na terenie powiatu kraśnickiego system ten funkcjonuje skutecznie, jednakże tendencje rozwojowe pomocy społecznej stanowią dla nas wyznacznik określający kierunek dalszych działań, tak aby nasza opieka nad dzieckiem i rodziną spełniała wszystkie standardy w tym zakresie.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują, że służby powołane na rzecz pracy z dzieckiem i rodziną, są zobowiązane do podjęcia rozmaitych działań wspierających. Bardzo ważna jest tu rola pracownika socjalnego, asystenta rodziny, a także kuratora sądowego. Niestety, zdarza się, że mimo nakładu pracy ze strony odpowiedzialnych służb, nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. W takiej sytuacji Sąd Rodzinny wydaje postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej, w celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej

Cel 1.2. Zapobieganie interwencjom kryzysowym

Cel 1.3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym

Cel 1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych

Cel 1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego

Cel 1.6 Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.

Cel 1.7. Promowanie i wydawanie „karty dużej rodziny”.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej	Zapobieganie zjawiskom umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	1) Praca socjalna w rodzinach z grup ryzyka	OPS	2016-2018	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet gminy
		2) Zorganizowanie środowiskowych form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	OPS, szkoły	2016-2018	Liczba świetlic, liczba uczestników	Budżet gminy
		3) Zatrudnienie w szkołach psychologa	Gmina, szkoły	Według potrzeb	Liczba spotkań, liczba uczestników	Budżet województwa, budżet gminy
		4) Organizowanie szkoleń dla pracowników socjalnych, pedagogów, asystentów rodziny, kuratorów	PCPR	Według potrzeb	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Budżet gminy
1.2. Zapobieganie interwencjom kryzysowym	Zapobieganie umieszczenia dzieci w opiece zastępczej	1) Wsparcie asystenta w rodzinach z grupy ryzyka	OPS	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych asystą	Budżet gminy Program rządowy
		2) Zorganizowanie środowiskowych form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży np. świetlice	OPS – Gmina, Organizacje pozarządowe	Według potrzeb	Liczba świetlic i uczestników	Budżet gminy
		3) Organizowanie w środowisku naturalnym konsultacji, poradnictwa i doradztwa specjalistycznego dla rodzin z grupy ryzyka	OPS, Gmina , Szkoła	Według potrzeb	Liczba spotkań i uczestników	Budżet gminy
		4) Zatrudnienie w szkołach bądź OPS pedagoga i psychologa	OPS, Gmina , Szkoła	Według potrzeb	Liczba osób korzystających z poradnictwa	Budżet gminy
		5) Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pomagaczy tj. pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, asystentów, kuratorów	PCPR		Liczba szkoleń i uczestników	Budżet gminy

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowej wymagającej interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.	1) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	OPS	na bieżąco	Liczba asystentów, liczba rodzin, którym przydzielono asystenta	budżet wojewody, budżet gminy
		2) organizacja warsztatów i szkoleń oraz umożliwienie uczestniczenia w warsztatach przez asystentów rodziny.	OPS	według potrzeb	Liczba szkoleń i warsztatów, liczba uczestników	budżet gminy
		3) działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy w ramach projektu aktywnej integracji.	PUP, OPS, PCPR	raz w roku	Liczba osób i rodzin objętych projektem, liczba osób które ukończyły kursy zawodowe.	PCPR, PUP, OPS
		4) monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodzicom dzieci ze środowisk zagrożonych	OPS Gminne Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	na bieżąco	Liczba rodzin objętych monitorowaniem.	budżet gminy
		5) umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających	OPS	według potrzeb	Liczba rodzin wspierających.	budżet gminy
		6) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba	OPS	na bieżąco	Liczba rodzin wymagających nadzoru, liczba dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem.	budżet gminy
1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym w trudnych warunkach	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka	1) zapewnienie pomocy materialnej ubogim rodzinom	OPS	na bieżąco	Liczba i formy udzielonej pomocy.	budżet wojewody, budżet gminy
		2) objęcie dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci	OPS	na bieżąco	Liczba dzieci korzystających z posiłków, liczba rodzin korzystających z Banku Żywności.	budżet wojewody, budżet gminy
		3) zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej, rodzinnym Domu Dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej	OPS	według potrzeb	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych placówkach, wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.	PCPR, PUP, OPS

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	Wzmocnienie roli i funkcji rodzin naturalnych znajdujących się w sytuacji kryzysowej	Systematyczne monitorowanie rodziny zagrożonej kryzysem lub przewyciężającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, psychologów i innych zawodów współpracujących z rodziną	OPS, szkoły Policja Pedagodzy Psychologowie	Cały rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet gminy Budżet poza gminny
				Według potrzeb	Liczba spotkań, liczba uczestników	Budżet województwa, budżet gminy
				Według potrzeb	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Budżet gminy
1.6. Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	1) współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych	OPS, SZKOŁY, PCPR	Cały rok	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody
		2) wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień	OPS, SZKOŁY, PCPR	Cały rok	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody
		3) realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych	OPS, SZKOŁY, PCPR	Cały rok	Liczba dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody
		4) organizowanie zajęć pozalekcyjnych	SZKOŁY	Cały rok	Liczba dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody
		5) uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży	OPS, SZKOŁY, PCPR	Cały rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.7. Promowanie i wydawanie „karty dużej rodziny”.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w: prasie, radiu, telewizji, Internecie, a także organizowanie imprez rodzinnych, konferencji itp. /uczestnictwo w festynach promujących rodzicielstwo zastępcze/.	Celem jest poprawa sytuacji bytowej rodzin,	Lokalne instytucje i organizacje OPS, PCPR	Cały rok	Liczba rodzin objęta wsparciem, Ilość wydanych kart dużej rodziny	PCPR, OPS, organizacje pozarządowe, lokalne instytucje.

5.2 Priorytet 2: Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem osieroconym lub opuszczonym oraz kompleksowe wsparcie w ich funkcjonowaniu

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Opis i uzasadnienie programu

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018 zawiera w sobie najistotniejsze cele i kierunki działań, podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. Ideą przyświecającą w konstruowaniu niniejszego Programu, było głębokie przekonanie, iż to właśnie rodzina jest najwłaściwszym środowiskiem do wzrostu i rozwoju każdego człowieka. Dlatego tak istotne staje się wspieranie rodzin zastępczych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka a także poszukiwanie nowych rodzin zastępczych. Szczególną rolę w Programie pełni również współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z 10 ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego, z Sądem Rodzinnym i Nieletnich, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzinami zastępczymi, poradniami rodzinnymi także lokalnymi organizacjami pozarządowymi celem pracy na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

Najważniejszym zadaniem, jakie stoi przed Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku jest realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wymaga to przede wszystkim stworzenia struktury organizacyjnej, dzięki której możliwa będzie realizacja ustawowych obowiązków nałożonych na organizatora pieczy zastępczej. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma być najważniejszą instytucją, która oddziałuje na dziecko w pieczy zastępczej. Ma za zadanie współpracować z pozostałymi jednostkami samorządowymi, gminnymi i innymi w celu wsparcia dla dzieci i ich rodzin.

Poprawa jakości życia małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, ich opiekunów możliwy jest, kiedy istnieją jasno określone cele, zadania do realizacji oraz działania. Wyrazem dążenia do sprecyzowania podejmowanych działań jest właśnie trzyletni, Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018.

Zakłada się, iż realizacja programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Działaniom profilaktycznym mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną. Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce powinny zajmować rodzinne formy. Mają one ogromną przewagę nad instytucjonalnymi formami (placówki opiekuńczo-wychowawcze) nie tylko z uwagi na skutki społeczne, w tym przede wszystkim dobro dziecka, ale także z punktu widzenia skutków ekonomicznych: koszty opieki i wychowania dziecka w każdej z rodzinnych form pieczy zastępczej są znacznie niższe niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Cel 2. 1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

Cel 2. 2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych

Cel 2. 3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie

Cel 2. 4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych

Cel 2. 5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej

Cel 2. 6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującymi zadania publiczne

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
2.1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej	Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz promocja już istniejących rodzin zastępczych	prowadzenie akcji promocyjno-informacyjnych na terenie powiatu kraśnickiego poprzez nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami, promowanie rodzicielstwa zastępczego na okolicznościowych imprezach masowych o zasięgu powiatowym oraz promocja przez stronę internetową, organizowanie festynów, wyjazdów integracyjnych, pozyskiwanie wolontariuszy, kolportaż ulotek, ogłoszenia w Kościele, indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi przedmiotową problematyką	PCPR, OPS, Kościół, Centrum Wolontariatu, lokalne media	2016-2018	ilość rodzin zastępczych	środki własne powiatu kraśnickiego, środki budżetu państwa, środki EFS, lokalni przedsiębiorcy
2.2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych	Organizowanie i prowadzenie szkoleń rodziców zastępczych	Podniesienie kompetencji opiekuńczo wychowawczych rodziców zastępczych, wspieranie w pełnieniu ról rodzicielskich i wychowawczych, dostarczenie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania dzieci, rozwiązywanie problemów rodzinnych, udzielanie pomocy rodzinom w zakresie budowania prawidłowej więzi emocjonalnej, udzielanie	PCPR, PZPPP	2016-2018	ilość przeszkolonych rodziców zastępczych	środki własne powiatu kraśnickiego, środki budżetu państwa, środki EFS

		<p>pomocy psychologicznej, pedagogicznej, reedukacyjnej i logopedycznej, prawnej rodzinom zastępczym, grupy wsparcia</p>				
<p>2.3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie</p>	<p>Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej działających w obszarze pieczy zastępczej</p>	<p>Organizowanie szkoleń i konferencji w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,</p>	<p>PCPR, podmioty zewnętrzne</p>	<p>2016-2018</p>	<p>wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry, ilość przeszkolonych pracowników</p>	<p>środki własne powiatu, środki budżetu państwa, środki EFS</p>
<p>2.4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych</p>	<p>Organizacja szkoleń</p>	<p>Przygotowanie dokumentacji kandydatów, opinii psychologicznej o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodzica zastępczego, sporządzanie wstępnej akceptacji, wydanie skierowania na szkolenie</p>	<p>PCPR, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy</p>	<p>2016-2018</p>	<p>ilość przeszkolonych osób</p>	<p>środki budżetu państwa, środki własne powiatu</p>
<p>2.5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej</p>	<p>Pozyskanie środków finansowych dla form pieczy zastępczej</p>	<p>zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnienie rodzin pomocowych, zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami prawa, wypłacanie przysługujących świadczeń rodzinom zastępczym, finansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, finansowanie innych zdarzeń losowych, dofinansowanie do wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z rodzin</p>	<p>PCPR, Urząd Wojewódzki, Centrum Wolontariatu</p>	<p>2016-2018</p>	<p>liczba projektów i liczba przyznanych świadczeń</p>	<p>środki budżetu państwa, środki EFS</p>

		zastępczych, zorganizowanie czasu wolnego wychowankom, prowadzenie grup wsparcia				
2.6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującymi zadania publiczne	Przygotowanie i organizacja spotkań	Inicjowanie w środowisku lokalnym spotkań mających na celu wsparcie dziecka i rodziny	PCPR, OPS, placówki oświatowe, Urzędy Miast i Gmin, placówki opiekuńczo – wychowawcze, ośrodek adopcyjny, poradnia PZPPP, policja, straż miejska, PUP, placówki służby zdrowia, Sąd kuratorzy, wolontariusze, media	2016-2018	liczba odbytych spotkań	środki budżetu państwa

5.3 Priorytet 3: Zapewnienie jak najwyższego poziomu realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PLACÓWEK-OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Opis i uzasadnienie programu

Wśród placówek opiekuńczo wychowawczych opieki całodobowej funkcjonujących na terenie powiatu kraśnickiego możemy wyróżnić:

- 2 placówki rodzinne: Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku i Wioskę Dziecięcą SOS w Kraśniku
- 2 placówki typu socjalizacyjnego: Dom Dziecka w Kraśniku i Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS

Działania przewidziane do realizacji w perspektywie czasowej 2016-2018 mają na celu dalszy rozwój tych placówek, tak aby jeszcze bardziej wzmocnić ich rolę w procesie rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu kraśnickiego, a w szczególności zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.

W obliczu współczesnych tendencji, zgodnie z którymi akcentuje się rodzicielstwo zastępcze jako środowisko wychowawcze najbardziej zbliżone do naturalnych warunków rodzinnych są placówki typu rodzinnego.

Cennym partnerem placówek opiekuńczo-wychowawczych (jak również innych jednostek pomocy społecznej) w realizacji ich funkcji są organizacje pozarządowe. Należy dążyć do ich szerszego niż dotychczas zaktywizowania (np. Stowarzyszenie „*Perspektywy*”) poprzez wykorzystanie ich potencjału. Wiele interesujących i cennych inicjatyw można również podjąć we współpracy z Centrum Wolontariatu.

Dużego znaczenia nabiera również praca z rodzinami wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych – kształtowanie ich odpowiedzialności oraz świadomości opiekuńczo-wychowawczej, a często również szeroko rozumiana praca socjalna.

Wśród zaplanowanych działań bardzo istotne są również te ukierunkowane na poprawę bazy lokalowej, wyposażenia, podniesienie standardu świadczonych usług .

Cele szczegółowe:

Cel 3. 1. Poprawa warunków socjalno-bytowych dzieci przebywających w Domu Dziecka w Kraśniku.

Cel 3. 2. Poprawa estetyki terenu wokół budynku Domu Dziecka w Kraśniku

Cel 3. 3. Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej Domu Dziecka w Kraśniku

Cel 3. 4. Podniesienie standardów funkcjonowania Rodzinnego Domu Dziecka

Cel 3. 5. Przygotowanie młodzieży opuszczającej placówki do samodzielnego życia poprzez rozwijanie kompetencji osobistych, zawodowych i społecznych.

Cel 3. 6. Rozwój zainteresowań związanych z poznawaniem świata w skali makro i mikro oraz umiejętności posługiwania się sprzętem fotograficznym i komputerowymi programami do obróbki zdjęć cyfrowych.

Cel 3. 7. Rozwój usług na rzecz potrzebujących dzieci w powiecie kraśnickim.

Cel 3. 8. Stworzenie optymalnych warunków do powrotu dziecka do rodziny naturalnej

Cel 3. 9. Organizacja wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych

Cel 3. 10. Propagowanie aktywności jako formy wypoczynku wśród wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
3.1. Poprawa warunków socjalno-bytowych wychowanków Domu Dziecka w Kraśniku	Termomodernizacja budynku Domu Dziecka w Kraśniku	Dom Dziecka w Kraśniku w ramach opieki całodobowej jest domem dla 26 dzieci. Aby placówka mogła funkcjonować konieczne jest spełnienie standardów określonych w rozporządzeniu o placówkach opiekuńczo- wychowawczych. Jednym z nich jest zapewnienie odpowiednich warunków bytowych wychowankom placówki. Termomodernizacja została wykonana już w 80%. Pozostała do wykonania termomodernizacja ściany północnej.	- Dom Dziecka w Kraśniku -Starostwo Powiatowe w Kraśniku -PCPR Kraśnik	2016	- termomodernizacja ściany północnej	- Dom Dziecka w Kraśniku - środki zewnętrzne - Urząd Marszałkowski w Lublinie - Urząd Wojewódzki w Lublinie
3.2. Poprawa estetyki terenu wokół budynku Domu Dziecka w Kraśniku	Zagospodarowanie terenu działki wokół Domu Dziecka w Kraśniku	Dom Dziecka w Kraśniku w ramach opieki całodobowej jest domem dla 26 wychowanków. Dla prawidłowego rozwoju psychofizycznego wychowanków, korzystne byłoby zagospodarowanie terenu działki przy budynku. Utworzenie boiska do siatkówki, piłki nożnej i gry w kosza, umożliwiłoby dzieciom aktywne i atrakcyjne spędzanie czasu wolnego oraz wspomagałoby integrację z lokalnym środowiskiem społecznym poprzez wspólne zajęcia rekreacyjno-sportowe. Dla poprawy estetyki należałoby uporządkować trawniki wokół budynku, wymienić zniszczone ogrodzenie i bramy wjazdowe.	-Dom Dziecka w Kraśniku -PCPR Kraśnik -Starostwo Powiatowe	2017	- utworzenie boiska do gry w siatkówkę, koszykówkę i piłkę nożną - wykonanie nowego ogrodzenia i bramy wjazdowej	- Dom Dziecka w Kraśniku - Urząd Marszałkowski w Lublinie -Urząd Wojewódzki w Lublinie

<p>3.3. Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej Domu Dziecka w Kraśniku</p>	<p>Superwizja- krok w stronę profesjonalizmu</p>	<p>Celem superwizji jest pomoc pracownikom Domu Dziecka w pracy z dziećmi, które dotknięte są szeregiem deficytów rozwojowych, emocjonalnych i zaburzeń zachowania. Problemy dzieci są wielowątkowe i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Ogromną rolę odgrywa tu zespół zatrudnionych specjalistów: wychowawców, pedagogów i psychologów. Należy kłaść szczególny nacisk na ich wysokie kwalifikacje, doświadczenie zawodowe oraz umiejętności pracy z dziećmi trudnymi. Opisana grupa zawodowa jest szczególnie narażona na pojawienie się syndromu wypalenia zawodowego. Superwizja ma za zadanie mu przeciwdziałać, ale przede wszystkim będzie służyć przyjrzeniu się własnemu doświadczeniu w pracy oraz wspieraniu rozwoju zawodowego i osobistego pracowników. Superwizja ma także na celu rozwiązywanie problemów emocjonalnych i merytorycznych związanych z wykonywaniem pracy z dziećmi, tak aby skuteczność pracy wychowawczej ulegała wzrostowi.</p>	<p>- Dom Dziecka w Kraśniku - Organizacje pozarządowe - PCPR Kraśnik</p>	<p>2016-2020</p>	<p>- liczba pracowników objętych superwizją</p>	<p>- Dom Dziecka w Kraśniku - środki zewnętrzne - fundusze unijne - budżet Powiatu</p>
--	--	---	--	------------------	---	--

<p>3.4. Podniesienie standardów funkcjonowania Rodzinnego Domu Dziecka</p>	<p>Poprawa warunków socjalno-bytowych Rodzinnego Domu Dziecka</p>	<p>Remont pomieszczeń łazienek i wc, wymiana instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, stolarki okiennej, drzwi, podłóg, malowanie ścian, doposażenie placówki w meble, sprzęt komputerowy AGD i TV</p>	<p>Rodziny Dom Dziecka, Starostwo Powiatowe</p>	<p>2016-2017</p>	<p>Remont mieszkania</p>	<p>Rodziny Dom Dziecka, Starostwo Powiatowe, Fundacja Marysia, Urząd Miasta, fundusze unijne</p>
<p>3.5. Przygotowanie młodzieży opuszczającej placówki do samodzielnego życia poprzez rozwijanie kompetencji osobistych, zawodowych i społecznych.</p>	<p>Programy dla młodzieży „Samodzielnie w dorosłość”.</p>	<p>Projekt skierowany jest do młodzieży powyżej 16 roku życia przebywającej w SOS Wiosce Dziecięcej i SOS Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej w Kraśniku. W ramach programu realizowane będą specjalistyczne szkolenia i kursy, spotkania z pracodawcami. Młodzież będzie podejmowała pracę wolontarystyczną i wakacyjną przygotowującą do pracy zawodowej. Młodzi ludzie zdobędą doświadczenie związane z rozwojem kompetencji społecznych.</p>	<p>Wioska Dziecięca SOS Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS PCPR Kraśnik</p>	<p>2016-2018</p>	<p>Pisemne informacje z przeprowadzonych zajęć, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa</p>	<p>Środki ze Stowarzyszenia, środki z powiatu, fundusze unijne,</p>
<p>3.6. Rozwój zainteresowań związanych z poznawaniem świata w skali makro i mikro oraz umiejętności posługiwania się sprzętem fotograficznym i komputerowymi programami do obróbki zdjęć</p>	<p>„Makro i mikro kosmos”</p>	<p>Projekt skierowany jest do młodzieży powyżej 16 roku życia przebywającej w SOS Wiosce Dziecięcej i SOS Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej w Kraśniku. W ramach programu na terenie Wioski utworzona zostanie pracownia-observatorium wyposażona w sprzęt do obserwacji świata w skali makro i mikro (teleskopy, lunety i mikroskopy) umożliwiający rejestrację cyfrową obrazów oraz w sprzęt i</p>	<p>Wioska Dziecięca SOS Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS PCPR w Kraśniku</p>	<p>2016-2018</p>	<p>Utworzona pracownia i lista obecności na zajęciach w niej organizowanych.</p>	<p>Środki Stowarzyszenia, środki powiatu, fundusze unijne,</p>

cyfrowych.		oprogramowanie do obróbki tych zdjęć. W trakcie realizacji projektu organizowane będą zajęcia praktyczne z wykorzystaniem w/w sprzętu, wyjazdy do planetarium i obserwatoriów astronomicznych.				
3.7. Rozwój usług na rzecz potrzebujących dzieci w powiecie Kraśnik	Program „Wieloaspektowa pomoc dla dziecka i rodziny”	<p>W skład Programu SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, wchodzić będą:</p> <p>SOS Wioska Dziecięca – funkcjonująca w Kraśniku od 01.01.1992 roku oraz Program Umocnienia Rodzin i Poradnia Rodzinna, których otwarcie zaplanowane jest w strategii Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce, z uwzględnieniem w/w działań w strategii powiatu kraśnickiego.</p> <p>Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik będzie włączony do działającego systemu wsparcia dziecka i rodziny w mieście i powiecie, realizowanym na podstawie umów z władzami samorządowymi, we współpracy z innymi organizacjami samorządowymi. W ramach Programu Umocnienia Rodziny w prowadzonych na terenie miasta i powiatu Kraśnik placówkach wsparcia dziennego oraz w utworzonych w oparciu o potrzeby lokalne, świadczone będą usługi skierowane na pomoc dziecku i rodzinie – wsparcie dzienne i asystentura rodziny. Ponadto zostanie utworzona Poradnia Rodzinna w Kraśniku, która umożliwi skorzystanie z pomocy specjalistycznej beneficjentom z</p>	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Wioska Dziecięca SOS Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS PCPR w Kraśniku	2017-2019	Działające placówki wsparcia dziennego oraz Poradnia Rodzinna.	Środki Stowarzyszenia, środki powiatu, fundusze unijne,

		powiatu kraśnickiego. Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, jako część systemu wsparcia dziecka i rodziny w mieście i powiecie Kraśnik, będzie realizował zadania publiczne i współpracował z innymi NGO.				
3.8. Stworzenie optymalnych warunków do powrotu dziecka do rodziny naturalnej	„System współpracy z rodziną naturalną wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych”.	Najkorzystniejszym środowiskiem dla prawidłowego rozwoju i wychowania dziecka jest naturalna rodzina. Należy pokazać rodzicom, jak powinni prawidłowo dbać o swoje dzieci, jakie błędy popełniają i jak ich unikać. Ważne jest wsparcie, jakie rodziny otrzymają od specjalistów, tym bardziej, że ze strony rodziców istnieją pewne bariery i niechęć w ujawnianiu problemów. Istotą procesu powrotu dzieci do rodzin naturalnych jest jego indywidualizacja w odniesieniu do konkretnej rodziny i specyficznych trudności, jakie napotyka. Realizacja projektu obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> – indywidualna opieka i praca socjalna prowadzona przez pracownika socjalnego, – nasiloną pracę socjalną, – spotkanie integrujące rodziców z dziećmi, – rozwijanie umiejętności wychowawczo-opiekuńczych, 	Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca SOS, PCPR Poradnia Rodzinna, ośrodki pomocy społecznej	2016-2018	Liczba rodzin biorących udział w projekcie, liczba dzieci, liczba porad indywidualnych, małżeńskich, liczba spotkań integracyjnych.	Środki placówek opiekuńczo-wychowawczych, środki powiatu, fundusze unijne,

<p>3.9. Organizacja wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych</p>	<p>„Wakacje mogę spędzać nie tylko w domu”</p>	<p>Wychowankowie pochodzą z rodzin, w których w większości przypadków stwierdzono rażące zaniedbania środowiskowe. Rodzice nie troszczyli się o podstawowe potrzeby własnych dzieci ani tym bardziej o zorganizowanie im czasu w trakcie wakacyjnego wypoczynku. Placówki zapewniają dzieciom wszelkie podstawowe potrzeby oraz starają się dbać o ich rozwój na miarę swoich możliwości. Dotyczy to zarówno wyboru szkoły jak i zorganizowania naszym dzieciom wypoczynku w trakcie ferii zimowych i wakacji. Podczas pobytu w Wiosce wyjazdy kolonijne są w większości przypadków dla naszych dzieci pierwszymi tego typu wakacjami.</p>	<p>Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca SOS, Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS, Dom Dziecka</p>	<p>2016-2018</p>	<p>Liczba wychowanków</p>	<p>Środki placówek opiekuńczo-wychowawczych, środki powiatu, fundusze unijne,</p>
<p>3.10. Propagowanie aktywności jako formy wypoczynku wśród wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych</p>	<p>„Wypoczywam aktywnie”</p>	<p>Czas wolny można spędzać w zależności od indywidualnych upodobań. Młodzież zwykle jednak ogranicza się do siedzenia godzinami przed komputerem lub TV. Rzadziej decyduje się na przejażdżkę rowerem, zabawę na deskorolce czy hulajnodze. Ograniczanie się tylko do biernego wypoczynku przed TV bądź komputerem prowadzi do nasilającej się otyłości już wśród nastolatków oraz zniechęcenia do ruchu na świeżym powietrzu. Taka sytuacja nie może mieć miejsca, trzeba zmieniać trendy panujące wśród młodzieży samemu dając przykład jak aktywnie spędzać wolny czas. Aby zrealizować nasze zamierzenia i dostosować formę wypoczynku do upodobań</p>	<p>Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca SOS, Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS, Dom Dziecka</p>	<p>2016-2018</p>	<p>Liczba wychowanków</p>	<p>Środki placówek opiekuńczo-wychowawczych, środki powiatu, fundusze unijne,</p>

		naszych dzieci - potrzebne nam będzie zgromadzenie całej gamy sprzętu sportowego umożliwiającego różnorodne formy aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu.				
--	--	--	--	--	--	--

5.4 Priorytet 4: Podniesienie skuteczności systemu wsparcia osób usamodzielnianych

POWIATOWY PROGRAM NA RZECZ WSPIERANIA USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Opis i uzasadnienie programu

Opuszczenie pieczy zastępczej bez względu na to czy jest to rodzina zastępcza czy placówka bardzo często dla wychowanków oznacza postawienie w bardzo trudnej sytuacji życiowej. W skrajnych przypadkach pozostawieni sami sobie, niedostatecznie przygotowani do życia, z niskim poziomem wykształcenia, niskimi kwalifikacjami zawodowymi oraz bez jakichkolwiek zasobów mieszkaniowych i materialnych zupełnie nie radzą sobie z wymaganiami współczesności. Mimo osiągnięcia pełnoletności często nie są wystarczająco przygotowani do pełnienia wszystkich ról społecznych. Wynika stąd konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na właściwe ukierunkowanie przyszłych losów życiowych tej grupy osób. Należy dążyć do zapewnienia usamodzielnianym wychowankom odpowiednich warunków startu w dorosłość. Niezależnie od przyznawania świadczeń na usamodzielnienie w formie pieniężnej, na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie należy podejmować inicjatywy w szerszym zakresie. Nie należy również zapominać o właściwym przygotowaniu opiekunów usamodzielnienia do wspierania wychowanków w przygotowaniu do samodzielności. Ich rola jak także rola wychowawców w placówkach czy rodziców zastępczych jest nadal niedoceniana. Nie ma rozwiniętego systemu poradnictwa prawnego, psychologicznego czy preorientacji zawodowej dla tej szczególnej grupy młodzieży. Natomiast ogromnym wyzwaniem na przyszłość jest podjęcie działań ukierunkowanych na zapewnienie usamodzielnianym wychowankom odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Są to na obecnym etapie wyjątkowo trudne zadania ze względu na nierozwiniętą bazę mieszkań komunalnych jak i wysoki poziom bezrobocia na terenie powiatu. Obecnie taka potrzeba wydaje się nieodzowna. Utworzenie systemu mieszkalnictwa chronionego zapewniłoby usamodzielnianym wychowankom nie tylko odpowiednie warunki mieszkaniowe, ale również przyczyniłoby się do praktycznego przygotowania ich do radzenia sobie z występującymi problemami i wymaganiami współczesności. Konieczne jest

wypracowanie szczegółowych zasad pozyskiwania mieszkań chronionych oraz kryteriów udostępniania ich wychowankom, a także zasad ich funkcjonowania i nadzoru ze strony wychowawców. W tym celu należy dążyć do pozyskania odpowiednich zasobów finansowych na pokrycie kosztów pozyskiwania i utrzymywania mieszkań chronionych (budżet samorządu, fundusze Unii Europejskiej, sponsoring). Z kolei dążąc do zapewnienia wychowankom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, niezbędna jest dalsza ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kraśniku i innymi instytucjami rynku pracy czy organizacjami zajmującymi się aktywizacją zawodową. Uzupełniając system dotychczasowych świadczeń o te formy pomocy przyczynimy się do właściwego ukierunkowania przyszłych losów życiowych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. W procesie usamodzielnienia należy dążyć do rozwoju aktywności społecznej wychowanków, do zwiększenia ich poczucia odpowiedzialności za swoje życie. Tylko w taki sposób można doprowadzić do pełnej integracji osób opuszczających placówkę lub rodzinę zastępczą z całym środowiskiem społecznym.

Cele szczegółowe:

Cel 4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych

Cel 4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w wkraczaniu w dorosłe życie.

Cel 4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży wychowywanej w pieczy zastępczej.

Cel 4.4. Stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.

Cel 4.5. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób usamodzielnianych poprzez podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności

Cel 4.6. Wsparcie młodzieży w integracji ze środowiskiem

Cel 4.7. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez motywowanie do wzajemnej współpracy i samopomocy

Cel 4. 8. Zapewnienie usamodzielniającym się wychowankom dostępu do kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia

Cel 4.9. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez wielopłaszczyznowe oddziaływanie

Cel 4.10. Pomoc usamodzielnionym wychowankom poprzez udzielenie im wsparcia społecznego, edukacyjnego, zawodowego w pokonaniu barier psychospołecznych i środowiskowych.

Cel 4.11. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych	Mieszkanie na start	Zapewnienie środków finansowych na zakup mieszkania lub wynajem oraz ich wyposażenie	PCPR SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa	2016 - 2018	-ilość wynajętych/zakupionych mieszkań, - ilość wychowanków mieszkających samodzielnie	środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy
4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w wkraczaniu w dorosłe życie.	Krok ku dorosłości	Zapewnienie środków finansowych poprzez podpisanie umowy darowizny: - wynajęcie mieszkań, - opłata czesnego za pobyt w internacie/bursie, - zakup mebli, sprzętu AGD - remont mieszkań, - opłata za rachunki - opłata za kursy i szkolenia - pomoc w finansowaniu leczenia	PCPR SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa	2016 - 2018	- ilość zawartych umów najmu, - faktury i rachunki - zaświadczenia i certyfikaty o ukończonych kursach i szkoleniach.	środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy
4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży wychowywanej w pieczy zastępczej	Mocni na starcie	Wyposażenie wychowanków w wiedzę i umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowania środkami finansowymi, umiejętność załatwiania spraw urzędowych oraz organizowania czasu wolnego i korzystania z dóbr kultury.	PCPR SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa	2016 - 2018	- liczba zorganizowanych szkoleń i kursów, - sprawozdania z odbytych wyjść i imprez, - dokumentacja fotograficzna - zapis w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia.	środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy

<p>4.4. Stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.</p>	<p>Pierwsza praca</p>	<p>Wyposażenie wychowanków w wiedzę i narzędzia z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wolontariatu - pracy wolontarystycznej - pracy wakacyjnej - spotkania z doradcą zawodowym - spotkania z pracodawcami - zajęcia grupowe z preorientacji zawodowej - współpraca z PUP i OHP 	<p>PCPR SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku Młodzieżowa Wspólnota Mieszkańcowa</p>	<p>2016 - 2018</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lista uczestników szkolenia/spotkania z doradcą lub pracodawcą - podpisane porozumienia wolontarystyczne - zapis podczas ewaluacji Planu Pomocy Dziecku - zapis w karcie pobytu dziecka - Zapis w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia. 	<p>środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy</p>
<p>4.5. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób usamodzielnianych poprzez podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności</p>	<p>Inwestuj w siebie</p>	<p>Wyposażenie wychowanków w wiedzę i narzędzia z zakresu z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umiejętności poruszania się po rynku pracy - umiejętność doboru szkoleń i kursów dopasowanych do własnych możliwości i zapotrzebowania na rynku pracy - umiejętności podejmowania trafnych decyzji, które mają wpływ na dalsze życie wychowanka, - uczestnictwo w kursach i szkoleniach, - pozyskanie profesjonalnych opiekunów usamodzielnienia, mentorów usamodzielnienia i opiekunów biznesowych. 	<p>PCPR SOS Wioska Dziecięca w Kraśniku Młodzieżowa Wspólnota Mieszkańcowa</p>	<p>2016 - 2018</p>	<ul style="list-style-type: none"> - lista uczestników szkolenia -zaświadczenia i certyfikaty o ukończonych kursach i szkoleniach - Zapis w Planie Pomocy Dziecku - Zapis w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia. 	<p>środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy</p>

4.6. Wsparcie młodzieży w integracji ze środowiskiem	Sami o sobie	Utworzenie i zarejestrowanie stowarzyszenia w KRS, spotkania okolicznościowe i integracyjne, zajęcia otwarte, wykłady, warsztaty, bezpłatne porady prawne, pomoc rzeczowa, założenie portalu internetowego.	PCPR, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Centrum Wolontariatu, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, GOPS, PPP, stowarzyszenie „Perspektywy”, szkoły i organizacje młodzieżowe	2016 - 2018	- liczba utworzony stowarzyszeń - liczba osób zaangażowanych w działalność stowarzyszenia	środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy
4.7. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez motywowanie do wzajemnej współpracy i samopomocy	Nie jesteś sam	Spotkania okolicznościowe i integracyjne, zajęcia otwarte, warsztaty z psychologiem, wykłady	PCPR, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca, Poradnia Rodzinna, PPP, GOPS, Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe, stowarzyszenie „Perspektywy”, Centrum Wolontariatu	2016 - 2018	Liczba osób biorących udział w zaplanowanych zadaniach	środki własne, środki krajowe i zagraniczne, sponsorzy
4.8. Zapewnienie usamodzielniającym się wychowankom dostępu do kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia	Inkubator informacji	Opracowanie informatora zawierającego zbiór przepisów prawa z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, rynku pracy, w tym również opis załatwiania spraw urzędowych. Informator zawierał będzie wykaz instytucji i organizacji działających na rzecz młodzieży.	PCPR, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PPP, GOPS, Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe, stowarzyszenie „Perspektywy”, Centrum Wolontariatu	2016 - 2018	Liczba opracowanych i wydanych informatorów	środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy

<p>4.9. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez wielopłaszczyznowe oddziaływania</p>	<p>Zmierzamy ku dorosłości</p>	<p>Wydanie „Poradnika dla usamodzielnianych wychowanków” oraz spotkania mające na celu integrację grupy, działania wspierające. Ponadto przekazanie wiedzy na temat obszarów usamodzielnienia; zagospodarowanie czasu wolnego, alternatywne spędzanie czasu wolnego; wyjazdy i imprezy integracyjne. Szkolenia (twarde i miękkie) oraz doradztwo: zawodowe, prawne i psychologiczne</p>	<p>PCPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Centrum Wolontariatu, stowarzyszenie „Perspektywy”, Ośrodek Leczenia Uzależnień, Środowiskowy Dom Samopomocy</p>	<p>2016 - 2018</p>	<p>Liczba uczestników korzystająca z programu</p>	<p>środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy</p>
<p>4.10. Pomoc usamodzielnionym wychowankom poprzez udzielenie im wsparcia społecznego, edukacyjnego, zawodowego w pokonaniu barier psychospołecznych i środowiskowych</p>	<p>Dobry Start</p>	<p>- poznanie potrzeb wychowanków, - wsparcie szkoleniowe realizowane poprzez: - szkolenia i kursy, mające na celu zdobycie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, uzyskanie wiedzy na temat funkcjonowania rynku pracy, pomoc w procesie integracji ze środowiskiem, trening kompetencji i umiejętności społecznych; - sfinansowanie zajęć szkolnych związanych z uzupełnieniem wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym oraz części kosztów nauki na poziomie wyższym</p>	<p>PCPR, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca SOS, Powiatowy Urząd Pracy</p>	<p>2016-2018</p>	<p>- liczba przeprowadzonych badań, - liczba uczestników projektu</p>	<p>środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy</p>
<p>4.11. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami</p>	<p>Profesjonalni w działaniu</p>	<p>- pozyskanie osób, które podejmą się pełnienia roli opiekuna usamodzielnienia lub mentora usamodzielnienia, - pozyskanie wśród pracodawców i osób zatrudnionych poza administracją kandydatów na opiekunów biznesowych, - szkolenia dla w/w osób z mentoringu, tutoring, coachingu,</p>	<p>PCPR, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, Wioska Dziecięca, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PPP, GOPS, Sąd Rejonowy, Starostwo Powiatowe, stowarzyszenia i</p>	<p>2016 - 2018</p>	<p>- liczba pozyskanych osób, - liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba przeszkolonych osób, - liczba osób pracujących z młodzieżą,</p>	<p>środki własne, krajowe i zagraniczne, sponsorzy</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia z problematyki pracy z młodzieżą, - szkolenia dla wychowawców, rodzin zastępczych i innych osób pracujących na rzecz wychowanków, - utworzenie grupy wsparcia dla osób pracujących z młodzieżą, - zapewnienie wynagrodzeń dla w/w osób, - zapewnienie doradztwa i superwizji dla w/w osób, 	<p>organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy,</p>			
--	--	--	---	--	--	--

6. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ PROGRAMU

6. 1. Monitoring

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018 określa perspektywy polityki prorodzinnej Powiatu w perspektywie czasowej. Podobnie jak Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, dokument ten ma charakter otwarty i elastyczny. Ewentualne pojawienie się nowych możliwości organizacyjnych, prawnych, czy też zidentyfikowanie nowych potrzeb społecznych będą uzasadniały uzupełnienie Programu o nowe zapisy odzwierciedlające powiatową koncepcję rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Dlatego niezwykle istotne jest aby zagadnienie to tak jak dotychczas było tematem wiodącym wielu lokalnych konferencji i seminariów poświęconych polityce społecznej i rozwiązywaniu lokalnych zagrożeń i patologii społecznych. Największa odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

Monitoring programu polega na bieżącej obserwacji i analizie wdrażania celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych. Umożliwia on obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań. Monitoring ma na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności wdrażanych programów, poprzez zbieranie rzetelnych i wiarygodnych danych na temat programów, realizowanych w ramach zadań. Może być również podstawą formułowania zmian w dokumencie, bądź planowaniu nowych projektów.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Programie będzie prowadzony przez Starostę Kraśnickiego za pośrednictwem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. Zarządzeniem Starosty Kraśnickiego zostanie powołany Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Programu, w skład którego wejdzie 5 osób (przewodniczący Zespołu oraz po 1 osobie reprezentującej każdy z zespołów zadaniowych, które uczestniczyły w procesie budowy programu). Zadaniem zespołu będzie monitorowanie oraz okresowa ocena (1 raz w roku) stopnia realizacji zaplanowanych działań, przedstawianie wniosków i rekomendacji Radzie Powiatu oraz podmiotom, których te wnioski i rekomendacje będą dotyczyć, a także ocena zasadności ewentualnej aktualizacji Programu. Natomiast bieżący nadzór merytoryczny nad realizacją poszczególnych zadań założonych w *Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej* będzie należał do dyrektorów poszczególnych

instytucji i władz organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za wdrażane programy. Ocena realizacji Programu odbywać się będzie corocznie na podstawie sprawozdań przedkładanych każdego roku przez realizatorów poszczególnych zadań Radzie Powiatu w Kraśniku. Dodatkowym elementem systemu monitoringu i wdrażania programu powinno być zapoczątkowanie cyklicznych spotkań poświęconych rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu kraśnickiego skupiających przedstawicieli wszystkich instytucji zaangażowanych w powyższą problematykę.

Efektywna i skuteczna realizacja Programu Działań będzie uzależniona od wielu równych czynników. Najważniejsze z nich to dostępność środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych zamierzeń, kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania, koordynacji działań i współpracy zainteresowanych podmiotów, a także aktywności samych zainteresowanych, czyli mieszkańców powiatu kraśnickiego.

Wszystkie działania realizowane w ramach programu będą jawne. Informacja o kolejnych etapach jej wdrażania, a także o wszelkich zmianach, będzie udostępniana na stronie internetowej Powiatu Kraśnickiego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w Biuletynie Informacji Publicznej, a także w innych lokalnych mediach.

6. 2. Finansowanie

Potencjalne źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w *Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej* stanowią:

- środki finansowe powiatu i samorządów gminnych, a także samorządu województwa
- budżet państwa
- środki z *Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych* – w przypadku inicjatyw, których beneficjentami są również osoby niepełnosprawne,
- wkład własny organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń i innych beneficjentów,
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej – Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.
- środki finansowe dostępne w ramach: Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Zakres zadań przewidzianych do realizacji w programie każe zwrócić szczególną uwagę na zapisy dokumentów akcesyjnych, które przewidują możliwość pozyskiwania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

ZAKOŃCZENIE

Pieczka zastępcza to jedno z głównych zadań powiatowego systemu pomocy społecznej. Jest to zarazem zagadnienie niezwykle złożone, o czym świadczy wyodrębnienie w niniejszym Programie aż 4 obszarów strategicznych w tym zakresie: 1. systemu wsparcia dla rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, 2. rodzicielstwa zastępczego, 3. placówek opiekuńczo-wychowawczych opieki całodobowej, 4. usamodzielnień wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Skuteczna pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, a także dzieciom pozbawionym opieki wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony różnych instytucji: samorządów, PCPR-ów, Sądów Rodzinnych i Nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, poradnictwa rodzinnego, a także lokalnych organizacji pozarządowych. Na terenie powiatu kraśnickiego system ten funkcjonuje skutecznie, jednakże tendencje rozwojowe pomocy społecznej stanowią dla nas wyznacznik określający kierunek dalszych działań, tak aby system pieczy zastępczej na terenie powiatu kraśnickiego spełniał wszystkie standardy w tym zakresie.

Przedstawiony *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej* opracowany został przy aktywnym udziale partnerów społecznych i stanowi próbę wyznaczenia linii rozwojowej możliwie jak najlepiej działającego systemu pieczy zastępczej w naszym środowisku lokalnym. Szczególny nacisk kładzie Program na wczesną profilaktykę rodzin – zapobieganie sytuacjom kryzysowym, kształtowanie odpowiedzialności za losy rodziny, świadomość funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Istotnym elementem powiatowego systemu pieczy zastępczej są rodziny zastępcze. Działania PCPR w Kraśniku od wielu lat szczególnie koncentrują się na rozwoju tej właśnie formy opieki – efektywnej wychowawczo (rodzinne warunki opieki niewątpliwie stanowią środowisko bardziej przyjazne dziecku niż placówki opiekuńczo-wychowawcze) i korzystnej ekonomicznie (niższe koszty utrzymania dziecka niż w instytucjonalnych formach opieki). Ważną rolę w procesie zapewnienia opieki i wychowania dzieciom osieroconym i opuszczonym pełnią też placówki opiekuńczo-wychowawcze: rodzinne (Wioska Dziecięca SOS, Wspólnota Młodzieżowa, Rodzinny Dom Dziecka) i socjalizacyjne (Dom Dziecka). Program przewiduje pewne działania na rzecz rozwoju tych placówek. Ze szczególną troską należy podejść również do zapewnienia odpowiednich warunków startu w dorosłość młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze w związku z usamodzielnieniem.

Aneks

Skład zespołów zadaniowych ds. opracowania *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej* powołanych zarządzeniem Starosty Kraśnickiego Nr 19/2015 z dnia 27 marca 2015r.:

Koordinator opracowania *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej* - Marek Klimek – Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

Zespół 1 – Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin

1. Magdalena Kania
2. Justyna Mazurek
3. Elżbieta Cholewińska
4. Ewa Miśkiewicz
5. Małgorzata Jacniacka
6. Aneta Sapała - Kołodziejczyk

Zespół 2 – Rodzinna piecza zastępcza

1. Dorota Tybulczuk
2. Angelika Marcinkowska
3. Kamila Kajda
4. Joanna Ryfka
5. Ewa Saluter
6. Monika Ambrożkiewicz
7. Lucja Kuś
8. Ewelina Walewska

Zespół 3 – Placówki opiekuńczo- wychowawcze

1. Anna Podgórska
2. Agnieszka Kołtun
3. Anna Wilk
4. Robert Dziuban
5. Elżbieta Breś
6. Joanna Grzywaczewska

Zespół 4 – Usamodzielnienia

1. Monika Kuś – Grzebulska
2. Wojciech Zabawski
3. Irena Kania
4. Wioletta Lodowska
5. Anna Wilk
6. Joanna Grzywaczewska
7. Katarzyna Szafran